

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:

Egész évre 24 korona, félévre 12 korona, negyedévre 6 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:

Főszerkesztő és kiadásért felelős: **Rubinek Gyula** az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: **Buday Barna**.

Szerkesztőség:

Budapest, IX., Köztelek-utca 8.

Kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Ülésnapok a Közteleken.

1911 november 8. d. u. 4 órákor. Egyesületi tanács ülése.
" " 9. d. u. 4 órákor. Közgazdasági szakosztály ülése.
" " 15. d. u. 4 órákor. Állattenyésztési és állategészségügyi szakosztály ülése.
" " 16. d. e. 10 órákor. Igazgatóválasztmány ülése.

Meghívó

az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület”

állattenyésztési és állategészségügyi szakosztályának

1911. évi november hó 15-én (szerda) d. u. 4 órákor a „Köztelek”-en tartandó ülésére.

Tárgyak:

1. A szakosztály megalakulása, elnök és társelnökök választása. Bizottságok megalakítása.
2. Román állatesempészet. (Előadó: *Jeszenszky Pál* ügyvezető-titkár. Az előadói előterjesztést mai számunk mellékletén közöljük.)
Budapest, 1911 november 6.

Károlyi Mihály gróf s. k.,
elnök.

Meghívó

az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület”

igazgató-választmányának

1911. évi november hó 16-án (csütörtökön) d. e. 10 órákor a Köztelek székháza nagytermében (Budapest, IX., Köztelek-utca 8., II. emelet) tartandó rendes ülésére.

Tárgyak:

1. A múlt ülés jegyzőkönyvének bemutatása.
2. Két jegyzőkönyvhitelesítő kiküldése.

3. Tagsági ügyek:

- Uj tagok felvétele;
- kilépő és elhunyt tagok törlése;
- taggyűjtési akció.

4. Egyesületi tanács javaslatai:

- az OMGE. 1910/11. évi évkönyvének bemutatása;
- az OMGE. 1912. évi költségvetésének előterjesztése;
- személyi ügyek;
- a tisztviselői nyugdíjszabályzat módosítása;
- a Szelényi-féle birtok berendezése;
- jelentés a „Magyar Földműves” lapról;
- segélyadomány Kecskemét javára;
- a MÉSz.-szel fennálló egyezmény felmondása;
- OMGE. vegyvizsgálati állomás szervezése;
- segédtitkári állás betöltése;
- az idei közgyűlés napjának és tárgysorozatának megállapítása;
- a szövetségi nagygyűlésre 30 tag kiküldése;
- földművesiskolai és kertészeti tanintézeti ösztöndíjak odaítélése;
- kilépő és elhunyt igazgató-választmányi tagok névsorának bemutatása.

5. Ügyészi jelentés.

6. Folyó ügyek.

Budapest, 1911 november hó 6-án.

Károlyi Mihály gróf s. k.,
elnök.

Meghívó

az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” igazgató-választmányának, nyílván mint a „Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége” végrehajtó-bizottságának

1911. évi november hó 16-án (csütörtökön) d. e. 11 órákor a Köztelek székháza nagytermében (IX., Köztelek-utca 8. szám, II. emelet) tartandó

III. ülésére.

Tárgyak:

- A múlt ülés jegyzőkönyvének bemutatása.
- Jegyzőkönyv hitelesítésére két tag kiküldése.
- Tagsági ügyek.
- 1910/11. évi szövetségi évkönyv bemutatása.
1912. évi szövetségi költségvetés bemutatása.
- Szövetségi nagygyűlés napjának és tárgysorozatának megállapítása.
- Jelentés az alpesi tanulmányutról.
- Államvasuti tarifaemelés és forgalmi zavarok ügye, takarmányszállítási díjkezdvevények kérelmezése.
- Társesületi javaslatok a cselédtörvény revíziója tárgyában.
- Jelentés a dohánybevéltási gazdasági szakértők kinevezéséről.
- Folyó ügyek.

A közgazdasági szakosztály javaslatai:

- A szakosztály megalakulása.
- Állásfoglalás a montenegrói szerződés tárgyában.
- Baranyamegyei Gazdasági Egyesület javaslata a biztosítási szakbizottságok megalakítására.

Az állattenyésztési és állategészségügyi szakosztály javaslatai:

- A szakosztály megalakulása.
- A román állatesempészet.

Tudomásul veendő:

- Földmívelésügyi miniszter leirata a kincstári birtokokon folytatandó dry-farming kísérletek tárgyában.
- Földmívelésügyi miniszter leirata a Csáky Petronella-féle ösztöndíjak kiosztásáról.
- Földmiv. min. leirata faiskolai pályázatok eldöntéséről.
- Földmiv. min. leirata a miskolci gyapjувásárok államsegélye tárgyában.
- Földmiv. min. leirata a marhasó ára egy-ségesítése tárgyában.
- Kereskedelemügyi min. leirata szabadalmazott vasbetontárházak ügyében.
- M. kir. postatakarékpénztár kérelme.

Baktériumos egérirtás!

Az erősen terjedő egérjárás pusztításai ellen legegyszerűbben és legbiztosabban úgy védekezünk, ha az egerek között ragadós nyavalyát terjesztünk a **Löffler-féle egérirtókultúrával**. Ez a készítmény természetes tenyésztési eljárással készül és poczkok ellen rendkívül hatékonyvá van téve. Az egerek a csalétket felfalják, egérfuszba esnek, amely állatról-állatra terjed és néhány nap alatt elhullanak. Az irtási művelet olcsó és egyszerű.

Nem mérges, csakis az egeret bántja!

Mindenfelé bevált!

Szállítja a **Magyar Mezőgazdák Szövetkezete** Budapest, V., Alkotmány-utca 31. sz.

h) Magyar Gazdaszövetség átirata az argentinai husbehozatal ügyében.

i) A Deutsche Landwirtschafts-Gesellschaft köszönő átirata.

j) Délmagyarországi Magyar Közművelődési Egyesület kérelme.

k) Aradi versenyegylet kérelme.

l) Magyar Mezőgazdák Szövetkezete átirata.

m) Osztrák-Magyar Bank átiratai.

n) Kiküldetések és képviselők a nyári szünet alatt.

Budapest, 1911 november 6 án.

Károlyi Mihály gróf s. k.,
elnök.

Az argentinai husbehozatal kérdéséhez.

Írta: Károlyi Mihály gróf.

(Megjelent az Österreichische Rundschau folyó évi november 1-i számában.)

Egészen szokatlannak mondható az a nagy érdeklődés és az a nagy hév, melylyel az osztrák közvélemény a huskérdés iránt egyáltalában és különlegesen az Argentinából importálandó fagyasztott hus iránt viseltetik.

Ha figyelemmel kísérjük az osztrák sajtónak ama részét, mely Ausztriában a közvéleményre döntő befolyást gyakorol, szembeötlő az az egyoldalú megvilágítás, amivel ezt az ügyet tárgyalják. Szembeötlő az is, hogy sokkal inkább a kérdés politikai része domborodik ki és a gazdasági érvek mögött is, amelyeket felhozunk, mind politikai érvek rejtőznek.

A közvéleménynek e tekintetben felizgatott hangulata már ezzel is eléggé meg volna magyarázható, pedig az általános izgalom igazi okát nemcsak ebben a körülményben kell keresni. Egy különös fátum ugyanis úgy akarta, hogy a husárak szokatlan magassága egyrészt, másrészt az amerikai huströsztnek és a hajóstársaságoknak ama törekvése, hogy új piacokat szerezzenek és új kereskedelmi forgalmakat létesítsenek, éppen az osztrák választások mozgalmával esett össze.

Soha kapósabb, soha hangzatosabb és a mélyebben gondolkodni nem tudó választóközönséget jobban elkápráztató jelszavakat egy választási kampányba beledobni nem lehetett, mint egyrészt a drágaság elleni tiltakozást, másrészt az olcsóbb megélhetés kecsegtető ígérteit.

A felbujtogatás természetesen sikerült! Hisz a drágaságot s annak nehezen elviselhető következményeit érzi mindenki s mindenkinek természetes törekvése, hogy lehetőleg könnyítsen a sorsán.

Az argentinai fagyasztott hus valóságos csalétek gyanánt ott lebegett mindenki szeme előtt és most, hogy behozatala ellen nehézségek merülnek fel és ez akadályokat éppen Magyarország támasztja, az a Magyarország, amelyben

a céltudatosan megtévesztett osztrák közvélemény amúgy is mindig csak ellenséget lát: nem lehet csodálni, hogy az ekképp csalódott osztrák fogyasztóközönség, Magyarországot okolván a drágaságért, felháborodásban tört ki.

Ha az ember végiglapozza a magyar és az osztrák történelmet, lehetetlen nem látnia azt, hogy nem annyira a tényleges nehézségeken mulott a kölesönös jó viszony megőrzése, hanem sokkal inkább az állandó félreértések egész láncolata, melyeknek okait most ne kutassuk, okozta viszonyunknak elmérgesedését.

Most is mit látunk?

Egy tisztán gazdasági kérdésbe, amely előre szerződés útján rendeztetett, belevitték a politikát, ugyannyira, hogy most már nem azon vitakozunk többé, hogy a két állam gazdasági érdekeinek mi a legmegfelelőbb, hanem azon, hogy a paragrafus ki mellett szól.

Egészen a két rossz gyerek példáját követjük, mint már annyiszor, hogy addig ránczsgáljuk a bábút ide-oda, míg kettészakad, nem törődve azzal, hogy mindkettőnek kára van belőle.

Nézzük tehát a kérdést tisztán gazdasági, tisztán gyakorlati oldaláról.

A legutóbbi kiegyezés nagy küzdelmek árán végre helyreállította az egyensúlyt az ipar és a mezőgazdaság között és hogy így fejtszem ki magamat, őszintén a „do, ut des“ elvére helyezkedett.

Ez alapelveknek megfelelőleg alkottattak meg a gabonavámok, kontingentáltatott a vámkedvezményes husbehozatal és hozattak meg mindamaz intézkedések állategészségügyi szempontból, amelyek okvetlenül szükségesek, ha nem akarjuk kitenni egész állattenyésztésünket, mely pedig a modern földművelésnek alapját képezi, az állati betegségek behurcolása veszélyének. De mindez intézkedések egyuttal az osztrák mezőgazdaságnak is előnyére válnak, mert hisz ha a lakoságnak nem is 75%-a foglalkozik Ausztriában mezőgazdasággal, mint minálunk, annak mégis 52-43%-a, vagyis az abszolút többség Ausztriában is őstermelő.

A magyar ipar fejletlensége miatt ipari védővámjaink tulnyomó részben az osztrák ipar javára esnek, úgy hogy itt az előbb említett reciprocitás nem áll fenn.

Nézetem szerint a magyar kormány két nagy hibát követett el az argentinai hus kérdésében, az egyik az, hogy hozzájárult a fagyasztott hus egy próbaküldeményének beeresztéséhez, a másik hiba az volt, hogy az osztrák kormányval egyáltalán tárgyalásokba bocsátkozott az iránt, hogy milyen ellenszolgáltatások mellett adja hozzájárulását kisebb vagy nagyobb husmennyiségnek hosszabb vagy rövidebb ideig tartó behozatalához.

Mi magyarok ebben a kérdésben nem takti-

kázhatunk és bármennyire ridegen hangzik, csakis a „non possumus“ elvén állhatunk.

Meggyőződésem, hogy az a pár ezer tonna argentinai hus nem csökkentené az árakat lényegesen s ezért én nem is esetleges árcsökkenő hatása miatt tartom az argentinai hus behozatalát veszedelmesnek. Hogy ezen ármérséklő hatás alig fogna beállhatni, azt legjobban bizonyítja Anglia, ahol az argentinai hus nem olcsóbb, mint a mi közös vámterületünkön a belföldi hus, természetesen, ha a minőségben fennálló különbséget vesszük figyelembe, amely különbség a szakértők kijelentése szerint nagyon lényeges, amennyiben 1 kg. argentinai hus csak $\frac{3}{4}$ kg. belföldi husnak felel meg. Hogy én az argentinai husbehozatal engedélyezését mindazonáltal ellenzem s hogy az egész magyar közvélemény oly mereven visszautasító álláspontot foglal el ez osztrák követeléssel szemben, ennek két oka van.

Az első ok az, hogy jól tudjuk, hogyha most megengedjük az argentinai husnak állandó behozatalát, ha megengedjük azt, hogy Triestben és Bécsben nagy tőkékkel berendezett hűtőházakat létesítsenek, akkor egy lépéssel tovább fog menni az agitáció, mely a husvámok csökkentését, vagy pláne eltörlését fogja czélozni.

Mert hisz az osztrák fogyasztóközönség nem ingyencséből akarja a silányabb fagyasztott huszt Argentinából behozni, hanem azért, hogy olcsóbban táplálkozhassék. Ha ezt a célt a husbehozatal engedélyezése után el nem éri, ami pedig több mint bizonyos, követelni fogja a husvámok eltörlését, mely követelésében hatalmas támogatják majd az amerikai huströsztök és a tengerhajózási társaságok, amelyek befektetett tőkéjük jobb kamatoztatásáért természetesen még pénzáldozatoktól sem riadnak vissza. Az állat- és husvámok lerombolása pedig nemcsak a magyar, de az osztrák állattenyésztést is tönkretenné.

De erről később.

A másik ok az, hogyha ma megengedjük az argentinaiaknak, hogy a fagyasztott hus ide hozzák, ugyanilyen igényekkel fognak velünk szemben más tengerentúli államok és Oroszország fellépni, a Balkán-államok pedig a mostani kontingens felemelését és az élőállatbehozatal engedélyezését fogják tőlünk kívánni.

A magyar kormány előzékenysége az argentinai próbaküldeményhez való hozzájárulása tekintetében, továbbá alkudozó jellegű tárgyalásai az osztrák kormányval a behozatal állandósítása iránt azért is taktikai hibának mondhatók, mert szándékán kívül azt a látszatot kelthették, hogy az állategészségügyi szempontok nem képeznek elháríthatatlan akadályt a tengerentúli husbehozattal szemben s hogy a kiegyezés állategészségügyi részéhez csatolt végrehajtási módo-

zatokba az állat-
pitott korlátozás
csusztatták oda
ürügyl használha
meggátlására és
sére.

Pöschel osztá
e határozatlan
augusztus 15-iki s
czikkében igyek
nálni. De hogy
mennyre nem ü
veszélyt rejt ma
pontból az argen
szabad nem kiseh
mint magára az
terre, aki egy
a Reichsratban

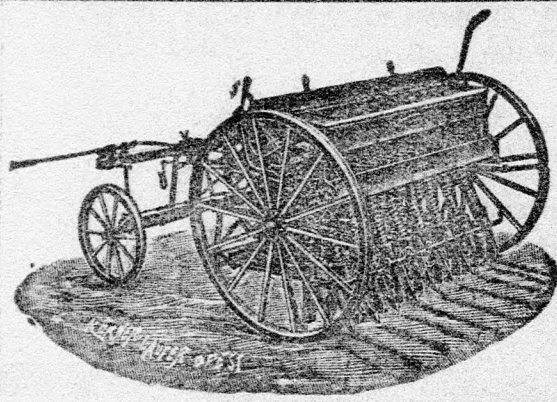
„Meg vagyok g
désében lényeges
összes mezőgazda
értékesítés szerve
inkább, mivel a t
Argentina is —
nem állíthatók ag
legujabb időben be
igazolják.“

Az osztrák par
és ezt az álláspor
támogatja, hogy a
van Magyarország
külföldről annyi h
amennyit szüksége
pontot a birodalmi
miniszterelnök dön
zési szerződésre é
ségileg megállapít
hivatkozott.

De az osztrák s
e végrehajtási módo
és nem őszintén do
a kiegyezésbe.

Sajnos, az utols
osztrák kiküldöttek
ségét Magyarország
fájdalmasan tapaszt
zésnél közreműkö
nincs is semmi sz
tás vagy mulasztás
De ha már „ravasz
zésekről van szó, n
péztettek, legyen
kozunk, melyek
nyitják.

Talán elegendő e

Szab. „Rekord II“ sorvetőgép

a Losonczyi mezőgazdasági gépgyár r.-társ. gyártmánya.

Sorba vet — sorba trágyáz!

Kívánatra szívesen küldünk árjegyzéket.

A M. Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

Budapest.

A Deb

HAZ

páros

N

Ekék, bor
kiváló min

zatokba az állategészségügyi érdekből megállapított korlátozást nagy ügyesen talán csak azért csuszatták oda be annakidején, hogy később ürügyül használhassuk mindennemű husbehozatal megállítására és húsaink mesterséges felverésére.

Pöschel osztályfőnök a magyar kormánynak e határozatlan magatartását ugyane folyóirat augusztus 15-iki számában megjelent nagyérdékű cikkében igyekszik is ily értelemben kihasználni. De hogy az állategészségügyi érdek mennyire nem ürügy és hogy mennyire komoly veszélyt rejt magában állategészségügyi szempontból az argentinai hus beocsajjtása, legyen szabad nem kisebb tekintély szavaira hivatkozni, mint magára az osztrák földmívelésügyi miniszterre, aki egy hozzá intézett interpellációra a Reichsratban ezeket válaszolta:

„Meg vagyok győződve, hogy a drágaság kérdésében lényeges és tartós javulás főként az összes mezőgazdasági termelés fokozása és az értékesítés szervezése által érhető el, annnyival inkább, mivel a tengerentuli államok — és így Argentína is — állategészségügyi szempontból nem állíthatók aggálytalanoknak, amint ezt a legújabb időben beszerzett hivatalos információk igazolják.“

Az osztrák parlamentben ugyan azt állítják és ezt az álláspontot az ottani sajtó is élénken támogatja, hogy az osztrák kormány joga van Magyarország beleegyezése nélkül a vám- külföldről annyi hus behozatalát engedélyezni, amennyit szükségesnek talál, de ezt az álláspontot a birodalmi tanácsban maga az osztrák miniszterelnök döntötte meg, amidőn a kiegyezési szerződésre és az ahhoz tartozó és egyezséggel megállapított végrehajtási módokatokra hivatkozott.

De az osztrák sajtóban azt is állítják, hogy e végrehajtási módokat utján „valami ravasz és nem őszinte dolgot“ csempesztünk volna be a kiegyezésbe.

Sajnos, az utolsó kiegyezés megkötésekor az osztrák kiküldöttek kötelelességérzetét és ügyességét Magyarország saját kárára nem egyszer fájdalmasan tapasztalhatta; éppen ezért a kiegyezésnél közreműködött osztrák kiküldötteknek nincs is semmi szükségük arra, hogy ily kijátszítás vagy mulasztás vádjá ellen védekezzenek. De ha már „ravasz és nem őszinte“ rendelkezésekről van szó, melyek a kiegyezésbe becsempesztettek, legyen szabad néhány tényre hivatkoznunk, melyek éppen az ellenkezőt bizonyítják.

Talán elegendő e tekintetben arra hivatkoz-

nunk, hogy noha a kiegyezés I. szakaszában mindkét szerződő állam kötelezettséget vállalt arra, hogy a kölcsönös áruforgalmat semmiféle beviteli, kiviteli vagy átviteli illetékekkel megterhelni nem fogja: mégis magyar liszt vagy gabona csak vámmal terhelten szállítható Tiroloba és Vorarlbergbe.

De itt van egy másik eset is.

A Duna-akta a Dunát nemzetközi folyamnak mondta ki, amelyen a hajózás szabadon üzhető. A kiegyezés VIII-ik cikke is biztosítja mindkét állam polgárai részére a belföldi hajózás tekintetében a teljes paritást. Ennek daczára a magyar folyamhajózást Ausztriában minden uton-módon károsítják és elnyomják. Nem adnak neki rak-tárhelyiségeket, nem engedélyeznek részére átrakodási díjtételeket (Umschlagtarife); egyszóval a kiegyezésben a tarifák tekintetében biztosított szabad kéz a Lajtán túlról nem bizonyul velünk szemben baráti kéznek.

Ezekkel szemben Ausztria aligha hozhatna fel egyetlenegy olyan esetet, hogy Magyarország a kiegyezésben elvállalt és gyakran igen súlyos kötelezettségének lojálisan eleget ne tett volna. De mi nemcsak kötelezettségeket akarunk viselni, hanem élni akarunk jogainkkal is és az argentinai hus behozatalának megtagadása a fennforgó fontos mezőgazdasági érdekeinken kívül világos és kétségtelen jogunkon alapszik.

Az osztrák kormánnyal való tárgyalásokat azért is aggályosaknak tartom, mert párhuzamosan az a terv is felmerült, hogy a szerb hus-behozatal emeltessék. Ha csak arról volna szó, hogy a kontingensen felül az autonóm hús-vám (30 K.) és a megfelelő állategészségügyi biztosítékok alkalmazása mellett szerb hus behozható legyen, ez ellen nem szólalnék fel, annnyival kevésbé, mert az ilyen behozatal a szerb kereskedelmi szerződésben bírná alapját. De az ellen teljes eréllyel kell állást foglalnom, hogy a megállapítottnál nagyobb mennyiségű szerb hus legyen kedvezményes vámtétellel behozható és hogy a szerb huskontingens a szerződés tartama alatt felemeltessék. És nyílt alkotmányselelem volna, ha ezt a kormány adminisztratív uton kísérelné meg, mert nemzetközi szerződésnek ily módon való kiegészítésére csak abszolútisztikus kormány vállalkozhatnék.

Mindezeideig kizárólag magyar szempontból tárgyaltam a kérdést.

Lássuk most tisztán és kizárólag osztrák szempontból előnyös-e vagy hátrányos-e az argentinai hus állandó behozatalának engedélyezése, még ha a mennyiség korlátozva is volna.

Mindenekelőtt tisztában kell lennünk azzal, hogy Ausztriában husinségről nem lehet beszélni, hanem csak husdrágaságról, amely — elismerem — jelentékeny.

Hogy husinség nincs, annak legfényesebb bizonyítéka, hogy az argentinai fagyasztott husnak Bécsben, de Prágában is milyen gyenge kelendősége volt s hogy hónapokon át hevert 327,000 kg. hus a bécsi hűtőházban eladatlanul, míg 232,000 kg.-t vissza kellett irányítani Triesztbe és 700,000 kg. megmaradt hust Angliába exportáltak. A gyenge kelendőséget bizonyítja az a beismerés is, melyet tapasztalatai alapján Seidl osztrák képviselő tett, aki eleinte lelkes híve volt a husbehozatalnak, míg nem tapasztalta, hogy saját városában, Troppauban már a harmadik szállítmány mennyire nem kellett a fagyasztóközönségnek.

A drágaságnál egy érdekes tünetet nem szabad szem elől téveszteni, t. i. azt, hogy míg a hus ára emelkedik, addig az élő jószág ára stagnál, vagyis hogy a két áralakulás között a természetes összefüggést megtalálni nem lehet. Tehát a baj legalább részben orvosolható husimport vagy éppen vámelengedés nélkül is, ha a közvetítő kereskedelem tultengését megszüntetjük.

Hogy a közvetítő kereskedelem milyen óriási arányban drágítja meg a hus árát, azt többek között a következő hivatalos adattal is lehet bizonyítani: nevezetesen, hogy míg Bécsben a Grossmarkthalleban az eleje hus (Vorderes) kg.-ja 80—90 fillér, hátulja (Hinteres) kg.-ja 92—210 fillér volt, addig a fogyasztó ugyane hus kiesinyben vásárolt kg.-jáért már 1'40—2, illetve 1'60—3 koronát volt kénytelen fizetni, vagyis jó 70%-kal többet a nagybani árnál.

Ugyanez időben az argentinai fagyasztott hus kg.-ja Bécsben 1'56—1'72 K., illetve 1'92—2 koronáért került eladásra, tehát az argentinai hus kezdő ára lényegesen magasabb volt a közepes minőségű belföldi hus árnál.

De nézzük csak, mi volna Ausztriára nézve a következménye annak, ha a tengerentuli hus nagy mennyiségekben és állandóan csakugyan beocsajjtatnék.

Első következménye az volna, hogy az osztrák állattenyésztés erős mértékben hanyatlanék, számos tenyésztő beszüntetné a tenyésztést és még mielőtt e szomorú folyamat bekövetkeznék, amely a szemtermesztést is károsan befolyásolná és ezáltal esetleg a buza árát megrágitaná, a fagyasztott hus ára kétségtelenül felszökne amaz egyszerű oknál fogva, mert nem csak dominálna a huspiacot, hanem raktároz-

A Debreczeni Mezőgazdasági Gépgyár Részv.-Társ.

gyártmányai:

HAZAI DRILL

páros soru vetőgép,

HORTOBÁGY DRILL

páratlan soru vetőgép,

NAPOLEON DRILL műtrágyaszórával kombinált vetőgép.

Ekék, boronák, szecskavágók, répavágók, kapálók, morzsolók, kukoriczavetőgépek stb. kiváló minőségben, előnyös árak mellett. Kérjen árjegyzéket.

hatósága és tartóssága folytán éppen olyan spekulációra használnák fel, akárcsak ma a gabonát.

Nagy veszély rejlenék továbbá abban is, ha ekképp Ausztria élelmiszerét egy tengerentuli államtól és olyan hatalmas hustrószttól tenné függővé, mint az Armour és C., Swift és C., Morris C., Sulzberger és C., Cudahy és C. és a National Packing Co., melyek már ma is korlátlan hatalommal uralkodnak az amerikai huspiacra. Különben ez a körülmény Gautsch báró miniszterelnök figyelmét sem kerülte ki, aki egyik beszédében tett kijelentése szerint sohasem engedné meg, hogy Ausztria élelmiszer-e egy amerikai hustrószttól függjön. Ami nemcsak az előbb említett spekuláció miatt volna veszedelmes, hanem azért is, mert háboru esetében, blokkolás folytán, a tengerentuli husszállítványok elzárása valóságos husínséget idézhetne elő.

Még Angliára nézve is, amely husszükséglete tetemes részét a tengerentuli államokból szerzi be, veszélyt rejt magában ez a körülmény, pedig valamivel nagyobb flottával rendelkezik, mint Ausztria-Magyarország és gyarmatainak száma is nagyobb valamivel.

Si duo faciunt idem, non est idem, amit Anglia megengedhet magának, azt Ausztria-Magyarország nem követheti feltétlenül, mert nemcsak a kellő tengeri hadereje van meg Angliának arra, hogy hussimportjának zavartalan lebonyolítását még háboru esetén is biztosíthassa, hanem megvannak nagyszámu és gazdag gyarmatai is, amelyekre számíthat és amelyek, ha baj van, rendelkezésére állanak. De bizonyára még egy további következménye is volna annak, ha Ausztria, amit kizártnak tartok, a magyar kormányt képes volna annyira befolyásolni, hogy ez daczára megrendíthetetlenül szilárdnak mondott álláspontjának, melyet neki az állategészségügyi egyezmény — hála Darányi volt földmívelésügyi miniszter erélyének — biztosít, engedne: hogy 1917-ben a magyar gazdaközönség is követelné a vámközösség megszüntetését, mert beigazolt-nak látná azt, hogy nemcsak a magyar ipar, de még a magyar mezőgazdaság is a vámközösségnek csak hátrányait viseli, míg a szerződésileg biztosított előnyöket nem használhatja ki a maga javára.

Hogy ebből a gazdasági szétválásból ki huzná a rövidebbet, arról már köteteket írtak össze. Egy bizonyos, hogy mindaddig legalább Ausztria volt az, amely a magyaroknak az önálló gazdasági berendezkedéshez való e törvényileg fenn-tartott jogának érvényesítése ellen leginkább

állást foglalt, amiből következtetni lehet, hogy elsősorban neki áll érdekében a közös vám-terület fenntartása. Még egy bizonyos, hogy t. i. sokkal nehezebb az ipari cikkek számára kiviteli piacot találni, mint a mezőgazdasági cikkek számára, különösen most, midőn az egész világon mind nagyobb és nagyobb a kereslet az élelmiszerek után, míg ellenben az ipari cikkeknek mind feltűnőbb és nagyobb mérveket ölt a túltermelés.

Ehhez járul az a feltűnő jelenség is, hogy az osztrák ipar ama kivételes helyzete daczára, hogy Magyarország piacát minden fáradság nélkül és vámmentesen évek hosszú sora óta aknáhatja ki, vitalitásából határozottan veszített, ami kiténik abból, mily nehezen tud tért hódítani a szomszéd Balkán-államokban.

Igaz, hogy emiatt osztrák ipari körökből éppen a magyar agrárpolitikát okolják azért, hogy a Balkánon nem tudnak kedvük szerint terjeszkedni. Azt állítják, hogyha nem volnának agrár-vámjaink a magyar mezőgazdaság védelmére és ha előzékenyen beeresztenők szabadon és minden nehézség nélkül a Balkán mezőgazdasági termékeit, akkor ellenszolgáltatásként az osztrák ipari cikkek a Balkán-államok örömmel befogadnák és könnyű szerrel elhódítanák e nagy piacot. Ezzel szemben legyen szabad csak egy kérdést felvetnem, ami egyuttal az én tételem mellett is szól: hogy van az, hogy a német ipar rohamosan terjeszkedik szerte a Balkánon, daczára annak, hogy a Németbirodalom semmiféle mezőgazdasági vizontszolgáltatást ezért a Balkánnak nem ad és daczára annak, hogy a német ipari kivitt a sokkal nagyobb távolság fuvardíja is terheli?

Még egy dolog meggondolandó a husbehozatal megengedése esetében s ez a fogyasztó okoskodása, aki, ha látja, hogy agitációja célhoz vezet és a mezőgazdasági védelem csökken vagy megszűnik, éppen olyan joggal fogja követelni az ipari vámközösség megszüntetését, amelyek nagyrésze szintén elsőrendű életszükségleteit drágítja, mint pl. a textiliparnál.

Hogy ez mily károsodást jelentene az osztrák iparra nézve, az bővebb kifejtésre nem szorul.

A szabadkereskedelmi és a védvamos politika vitás kérdésében lehetnek nézeteltérések, de hogy addig, míg, legalább a kontinensen, a szabadkereskedelem általánosítva nincsen, bármelyik közép-európai állam magában a szabadkereskedelem rendszerére át nem térhet, erről azt hiszem vitatkozni nem lehet.

Visszatérek arra, amit már mondtam. A kérdés az, érdemes-e Ausztriának gazdasági téren

olyan feszült viszonyt létesítenie Magyarországgal, mely a vámközösség megszüntét eredményezné? Érdemes-e, még ellenszolgáltatások fejében is, az annabergi-csatlakozást megtagadnia, midőn volt idő, mikor ezt Ausztria ellenszolgáltatás nélkül is megadta volna?

Én amint már mondtam, a rekompensációs politikát ebben a kérdésben elvben helytelenitem, mert ama nézetben vagyok, hogy az argentinai hus behozatalának kérdésében alkudozásnak helye nincsen; de azt találok, hogy a magyar kormány, ha már erre a veszedelmes lejtőre lépett, éppenséggel nem követelt sokat, midőn az annabergi csatlakozást követelte, mely követelését azonban — sajnos — elég gyenge volt időközben elejteni.

Hisz Széll Kálmán miniszterelnöksége alatt Hegedüs és Wittek már-már közel voltak a megegyezéshez e csatlakozás kérdésében. Egyáltalán érthetetlen, hogy az osztrák kormány annyira opponál most ellene és nekünk, mint szövetséges államnak, nem adja meg azt, amit mindenesetre más idegen államtól meg nem tagadhatna.

Ilyen és egyéb fulánkokat el kell távolítania Ausztriának, ha őszintén azt akarja, hogy a két állam mezőgazdasága és ipara egyaránt fejlőd-hessék. Min alapuljon egyben gazdasági szempontból a „viribus unitis” jelszava, ha nem azon, hogy mindkét állam fejlődési lehetősége kölcsönösen előnyösebbé tétessék. Ezért be kell látnia Ausztriának, hogy mindaddig, amíg az osztrák ipart védő ipari vámközösség fennáll, Magyarország teljesen törvényes alapon követelheti, hogy a szerződésben és egyezményekben megállapított, mindkét állam mezőgazdaságának fejlődésére szükséges védelem sértetlenül fenntartassék.

Montenegrói kereskedelmi szerződés.

A külföldi államokkal fennálló kereskedelmi viszonyaink rendezése terén a Montenegróval 1911. évi január hó 24-én megkötött kereskedelmi szerződés nemcsak egy új láncszemet képezi kereskedelmi szerződéseinknek, hanem Montenegróval kereskedelempolitikai viszonyaink tekintetében fordulópontot is képez.

Montenegróval ugyanis kereskedelempolitikai viszonyaink eddig szerződésileg szabályozva nem voltak. Montenegró régi tarifájának érvényessége idejében, mely a behozott cikkekre általában 8%-os értékadóval állapított meg, tekintet nélkül arra, hogy szerződéses vagy nem szerződéses államból származtak, nem volt szükség arra, hogy szerződés útján a vámközösség tekintetében külön megállapodásokat létesítsünk. 1904

január 1-én azonban vámrendszerével és melyeknek legalacsonyabbjai pedig államok beviteli ár 82 tarifaszámból gyakorlatban nem nehézségek szükség év mulva egyszer kormány 1905. évi számból álló, de minimális tarifa el tessen életbe.

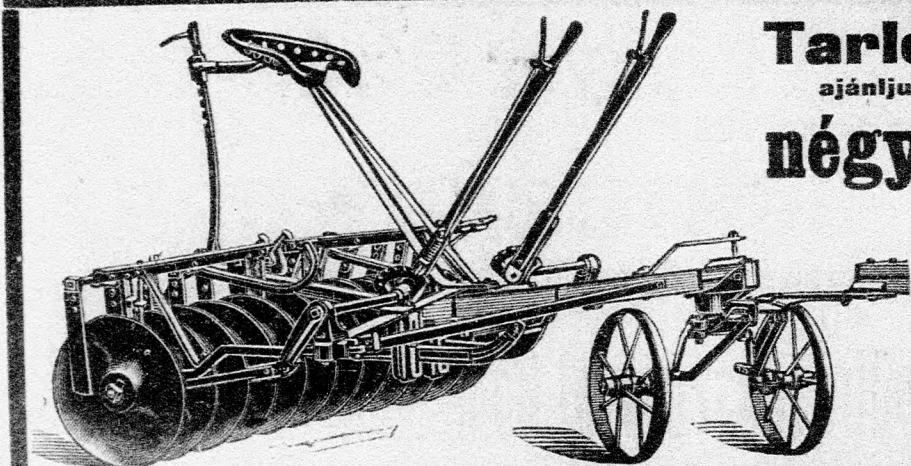
Daczára annak állottunk szerződés a magyar és osztr kezdve a minimális szemben pedig a vámterület 1906 nak behozatalára elvét alkalmazta. minimális tételei 1908. évi deczemb a boszniai annexió helyzet folytán ezen vezményi viszony maximális vámkö árakkal szemben alkalmaztuk, a szer ország kivitelének

Szerződéses vám-összkivitelő Montenegro értéke 1000 kor	
1904	2.181,986
1905	2.243,780
1906	2.380,087
1907	2.457,286
1908	2.255,288
1909	2.318,868

Látható tehát, kivitelünk egy a valamint Magyaro kedő irányzatot v ezukor, buzaliszt, rizs, sör, pamutár és bőrárak, eternit

A kivittel szeml ből a szerződés 1424 ezer korona koronára csökkent, 1 és 18 ezer korona legnagyobb rész Da szükségelt fogyaszt hozott cikkek főb kecske, nyersbőr, dohány.

Ha még tekintet tenegróba bevitt a ország és Ausztria- a Montenegróval m des egy a szerződés terület kivitelének mert a szerződés nézve megszűnik a kal az államokka Montenegróval a szerződéses viszony

Tarlóhántásra és vetőszántásra

ajánljuk utólérhetetlenül tökéletes munkateljesítésű, könnyűjárású

négybarázdás aczélekeinket és

hullámos tányeru tárcsásboronáinkat.

Mélyszántásra törhetetlen aczélefejes és páncélkormányos egy-vasu és kétbarázdás művelőkeinket.

Talajelőkészítésre boronák, hengerek, Camp-bell altalajtömörítők, rőgtörők mindenféle talajviszonyokra elsőrendű anyagból a legmodernebb kivitelben

BÄCHER RUDOLF eke- és talajmivelő eszközök gyárának magyarországi vezérképviselője: Szücs Zsigmond Budapest, Ul., Nagymező-u. 60.

AZ ER

MELICHAER FE

január 1-én azonban Montenegro szakított addigi vámrendszerével és kettős tarifát léptetett életbe, melyeknek legalacsonyabbjai a szerződéses, legmagasabbjai pedig a szerződéssel nem bíró államok bevételi áruira nyertek alkalmazást. Ezen 82 tarifaszámból álló vámtarifa azonban a gyakorlatban nem vált be, a kezelési technikai nehézségek szükségessé tették, hogy már egy év múlva egyszerűsítették és a montenegrói kormány 1905. évi január 1-től egy 38 tarifaszámból álló, de ugyancsak a maximális és minimális tarifa elvén nyugvó új vámtarifát léptessen életbe.

Daczára annak, hogy Montenegroval nem állottunk szerződéses viszonyban, Montenegro a magyar és osztrák árukra 1904 január 1-től kezdve a minimális vámtarifát alkalmazta, ezzel szemben pedig a magyar és osztrák szerződéses vámterület 1906 márczius 15-től Montenegro-nak behozatalára a legnagyobb kedvezmény elvét alkalmazta. Az 1904. évi új vámtarifa minimális tételei alkalmazásának hatása alatt 1908. évi december 31-ig és 1909-ben, amidőn a boszniai annexió folytán előállott külpolitikai helyzet folytán ezen kölcsönös legnagyobb kedvezményi viszony megszűnt és Montenegro a maximális vámokot, mi pedig a montenegrói árukkal szemben az általános vámtarifa tételeit alkalmaztuk, a szerződéses vámterület és Magyarország kivételének értéke következőleg alakult:

Szerződéses vámterület összkiviteléi Montenegroba értéke 1000 koronákban		Magyarország összkiviteléi Montenegroba értéke 1000 koronákban	
1904	2.181,986	1,036	1.355,544
1905	2.243,780	1,404	1.397,876
1906	2.380,087	2,430	1.508,813
1907	2.457,286	2,078	1.618,032
1908	2.255,268	2,520	1.584,448
1909	2.318,868	2,299	1.700,204

Látható tehát, hogy Montenegroba irányuló kivitelünk úgy a szerződéses vámterületről, valamint Magyarországból fokozatosan emelkedő irányzatot vett. Fő kiviteli cikkekünk: cukor, buzaliszt, kukoriceza és zab, hántolt rizs, sör, pamutárúk, gyapjuárúk, papiros, bőr és bőráruk, eternitpala, vas és vasárúk, szappan.

A kivittel szemben behozatalunk Montenegroból a szerződéses vámterületre az 1904-iki 1424 ezer koronáról fokozatosan 569 ezer koronára csökkent, Magyarország területére pedig 1 és 18 ezer korona között mozgott. A behozatal legnagyobb részét Dalmácia legdélibb részei által szükségelt fogyasztási cikkekéből áll. A behozott cikkek főbbjei: ló, szarvasmarha, ürü, kecske, nyersbőr, nyersgyapju, olivaolaj és dohány.

Ha még tekintetbe vesszük azt, hogy a Montenegroba bevitt áruk túlnyomó részét Magyarország és Ausztria szolgáltatja, nyilvánvaló, hogy a Montenegroval megkötött kereskedelmi szerződés úgy a szerződéses, valamint a magyar vámterület kivételének csak előnyére fog szolgálni, mert a szerződés életbeléptetésével áruinkra nézve megszűnik az a diszparitás, amely azokkal az államokkal szemben fennáll, melyek Montenegroval a legtöbb kedvezmény alapján szerződéses viszonyban vannak és bár a magyar

kivitel Montenegroba jelenleg ugyan még nem számottevő, azonban a szerződéses elbánás mellett bizonyára fejleszthető lesz.

A Bosznia és Hercegovina annexióját követő külpolitikai helyzet tisztultával aktuálissá és indokoltá vált tehát a kölcsönös kereskedelmi forgalmi viszonyoknak szerződéses szabályozása, ami az 1911. évi január 24-én megkötött kereskedelmi szerződésben meg is történt.

A megkötött és öt cikket tartalmazó kereskedelmi szerződés a legnagyobb kedvezmény elvén alapszik és így áruink a szerződés hatálya lépte után Montenegroba a minimális vámtarifa tételei mellett lesznek bevitelők. Ezzel együtt biztosítja a szerződés a magyar-osztrák szerződéses vámterület állampolgárai számára a legnagyobb kedvezményű elbánást az ipart, kereskedelmet, hajózást és forgalmat, valamint a jogszolgáltatást és adózást illetőleg.

A szerződés II. cikke tartalmazza a mezőgazdaság szempontjából a legfontosabb részt. Ebben a cikkben ugyanis a szerződés megengedi Montenegro-nak, hogy a szűkebbkörű határszéli forgalom igényeit szem előtt tartva, *kizárólag a cattarói kerület* községeiben való elfogyasztásra autonóm uton megállapítandó feltételek és ellenőrzés mellett évenként 6000 darab 300 kg.-nál nem nehezebb szarvasmarhát, 20,000 drb juhot, kecskét, gödölyét vagy bárányt, valamennyit élő állapotban és végül 1000 q füstölt juhhúst, ugynevezett kastradinát behozhasson.

A kormány, mint a törvényjavaslat indokolása kifejti és a szerződés tárgyalása alkalmával a közgazdasági bizottságban is előadta, azért járult hozzá a szerződés ezen határozományaéhoz, mert enélkül a szerződés megkötését nem lett volna és ezen engedéllyel Montenegro-nak amaz évtizedes törekvése is leszereltetett, amelylyel állatainak területeinkre lehetőleg szabadon és korlátlan mennyiségben való behozatalát kívánta biztosítani.

A szerződés ezen határozománya két irányban sérelmes a magyar mezőgazdasági érdekekre. Egyrészt azért, mert az élőállatok behozatalának engedélye bár korlátolt mennyiségben és bár egy szorosan meghatározott területre történik is, ahonnan azokat kívinni semmiféle alakban nem lehet, rést tör kereskedelempolitikánk azon szigorúan megőrizni kívánt elvén, hogy a balkáni államokból, az onnét behurcolható állatbetegségekre való tekintettel hasított körmű állatok élő állapotban semmi körülmények között se hozhatók be. Másrészt azért, mert a behozatal vámtmentesen engedélyeztetik s ezáltal veszedelmes precedens keletkezik a jövő kereskedelmi szerződésekre nézve, amelyeknél az érdekelt államok majd annakidején a vámtmentes behozatal egyes mezőgazdasági cikkekre maguk is követelni fogják.

Igaz, hogy a kormány a törvényjavaslat indokolásában határozottan kijelenti, hogy tapjainak e részben már a jelen országgyűlésen is tett kijelentéseikhez képest, mely szerint a keleti államokból hasított körmű állatokat továbbra sem fog behoztatni, a montenegrói szerződés-

nek ezen határozományaival az eddigi vámpolitikai álláspontján változtatni nem kíván és az ezzel ellentétben állónak látszó megállapodást a következőkkel magyarázza.

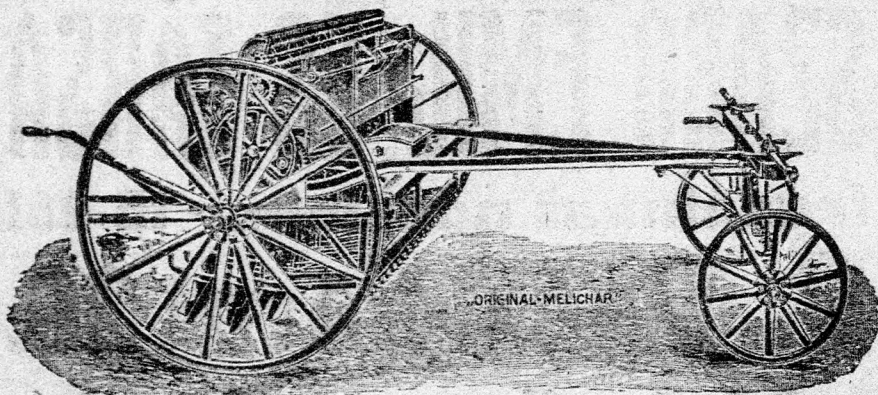
A létesített megállapodásban nem Magyarország és Ausztria szerződéses vámterületére általában érvényesíthető, hanem kizárólag egy szorosan körülírt határkerületre korlátozott állat-, illetve állati termék behozatalról van szó. Az a terület ugyanis, melyen a kérdéses állatbehozatal, a legrövidebb időn belüli levágás és a nyert hus értékesítése majdan lebonyolódik, ellenben ugyanonként az állatoknak és állati termékeknek kivitele a legszigorubb módon tiltva van: mindössze egy oly osztrák kerületi kapitányság néhány községe lesz, melynek polgári és katonai lakossága e kerületnek a terepviszonyokban gyökerező elszigeteltsége következtében súlyos közéletmelzési nehézségekkel küzd. Az állat- és állati termék behozatal illetően területi korlátozása maga után vonta, hogy a vonatkozó megállapodás, mint határszéli kedvezmény állapított meg s így azon szerződéses határozományok közé tartozik, amelyek tekintetében a kereskedelmi szerződéseinkben kölcsönösen biztosított legnagyobb kedvezés elve más államokra alkalmazást nem nyerhet.

Az említett területi korlátozás mellett is elengedhetlen állategészségügyi ellenőrzést illetőleg egyrészt Montenegro-tól magában a szerződésben nyertünk biztosítékot azáltal, hogy a forgalom *beligazgatási uton megállapítandó feltételek* mellett bonyolítottatik majd le, ami tehát a mi részünkre ebben az esetben is autonómiánk teljes érvényesülését biztosítja, másrészt pedig az osztrák cs. kir. kormánnyal megállapodást létesítettünk, hogy a csupán saját területén lebonyolódó állatforgalmat szabályozó végrehajtási rendeletet velünk egyetértőleg fogja kibocsátani és végrehajtani.

A behozatal mennyisége egy darabszám szerint csekély kontingensre korlátozott, amely nem haladja meg a kérdéses terület tényleges élelmezési szükségletét és így ott gazdaságilag is a legkedvezőbb elhelyezést találván, saját termelésünknek — mely különben is a geográfiai helyzetnél fogva ott nem versenyezhet — semmiféle konkurrencziát nem okozhat. De különben is ez a csekély s a tényleges szükségletre szabott kontingens már azért sem jöhet számításba a husárrakra való netaláni befolyás szempontjából, mert hisz sem az élőállatokat, sem a nyert húst a szóbanforgó területről egyáltalán ki sem szabad vinni.

Bár tehát ezek szerint a számbelileg meghatározott mennyiségű élőállatnak bizonyos szűk határra szabott területre való behozatala és ottani elfogyasztása csökkenté azt a veszedelmet, hogy az állat- és husárrakra kedvezőtlen befolyást gyakoroljon, annál is inkább, mert arra a területre a magyar állatok és hus nem gravitálhat, még mindig fennáll az a veszedelem, ami miatt elsősorban követeltük a Balkán-államok állatbehozatalának eltiltását, hogy t. i. az onnét behozott állatokkal veszedelmes állati betegségek, jelesen a keleti marhavész behur-

Az eredeti MELICHAR gyártmányu világhírű

„UNICUM DRILL“ sorvetőgépek,

műtrágyaszórával vagy anélkül és az ezzel azonos vetőszerkezetű **sorvetőgépekre berendezett „Imperator“ vetőgépek utólagosan tökéletességüknek** fogva páratlan kedveltségnek örvendenek. Gondolkodó gazda nem vesz kőes értékű gyarló utánzatot, mikor majdnem ugyanazon pénzért **feltétlenül megbízható elsőrendű eredeti „Melichar“** vetőgépet is kaphat. Az 1911. évi modell szabaddalmozott ujtásokkal van ellátva, melyek utánzása törvényileg tiltva van s csak az eredeti Melichar gépeken vannak meg. Mielőtt vetőgépet vásárol, okvetlen érdeklődjék gazdatársainál az eredeti Melichar-gyártmányok iránt.

MELICHAR FERENCZ vetőgépgyárának magyarországi vezérképviselője: **Szücs Zsigmond** Budapesti, VI., Nagymező-utca 68. szám.

ezoltatik és emiatt a Németországgal fennálló állategészségügyi egyezményünk értelmében, ha a szerződéses vámterületen a keleti marhavésznek csak egyetlen esete is előfordulna, Németországnak jogában áll állatkivitelünk elől az egész monarchia területének kivételét elzárni. Ennek a veszedelemnek a nagyságát ugyan enyhítik azok a megállapodások, melyek egyrészt Montenegróval szemben fennállanak, másrészt pedig az osztrák kormány a behozandó állatok és felhasználásuk ellenőrzésére vonatkozó rendeletei, továbbá az a körülmény, hogy a cattarói kerület területére Montenegróból az élőállatesempészet ma is állandó, amit az ottani terepviszonyok miatt sem megszüntetni, sem ellenőrizni nem lehet, mégis a behozatal engedélyezését csak abban az esetben fogadjhatjuk el, ha a magyar kormány sikerül Németország kormányánál kieszközölni, hogy a cattarói kerületi kapitányság területét extraterritoriálisnak elismerje, vagyis hogy az ott esetleg szórványosan fellépő keleti marhavész esetei miatt az egész monarchia területét az állatbehozatal elől el ne zárja. Enélkül a montenegrói állatbehozatal révén állandóan ki vagyunk téve annak a veszedelemnek, hogy a Montenegró területéről behozott állatokkal ezt a veszedelmes állati betegséget is behurcolván, egész állatkivitelünket megbéníthatjuk.

A szerződés II. cikkének további sérelmes határozománya, hogy az engedélyezett élőállatok és a hus behozatala vámentesen történhetik. Elismerjük, hogy amidőn az élőállatok és a hus behozatala egy kisebb körülhatárolt terület tényleges és máshonnan nem fedezhető szükségletének kielégítése végett engedélyeztetik, a vámoknak teljes egészükben való fenntartása nem indokolt. Azonban legalább is pénzügyi vámoknak megállapítása szükséges volna legalább abból a szempontból, hogy ezen vámentesség engedélyezése a jövőre precedenst ne képezzen, amelynek alapján a jövőbeli kereskedelmi szerződések tárgyalásánál más államok is hasonló kivánásokkal állhatnak majd elő.

A fent kifejtettek alapján a közgazdasági szakosztálynak az alábbi határozati javaslatot bátorítom elfogadásra ajánlani:

Határozati javaslat.

Bár a közgazdasági szakosztály szükségesnek tartja, hogy a szomszédos külföldi államokkal és — különösen a keleti államokkal, amelyekben elsőrendű ipari érdekeink vannak — szerződésileg rendezett vám- és kereskedelmi viszonyban legyünk, mégis megengedhetlennek tartja, hogy ezek a szerződések mezőgazdaságunk vitális érdekeinek feláldozásával köttessenek meg.

Ezért a Montenegróval 1911. évi január hó 24-én megkötött kereskedelmi szerződést csak abban a feltevésben veszi tudomásul és tartja elfogadhatónak, hogy kormányunknak sikerülni fog a cattarói kerületi kapitányság területét, melyre a szerződés II. cikke alapján kizárólag ottani elfogyasztásra szánt 6000 drb, egyenként 300 kilogrammnál nem nehezebb szarvasmarha, 20,000 drb juh, kecske, gődölye,

vagy bárány és 1000 métermázsza füstölt juh-hus vámentesen behozatala engedélyeztetik. Németország kormányával extraterritoriális jellegűnek elfogadtatni, vagyis hogy az ott esetleg előforduló keleti marhavész szórványos esetei miatt a monarchia területét állatbevitel elől elzárni nem fogja.

A szakosztály egyúttal sajnálatát fejezi ki, hogy az említett állatbehozatal vámentesen engedélyeztetett, mert ezzel a jövőre veszedelmes precedens alakottnak.

Szilassy Zoltán,
szövetségi titkár, szakosztályi előadó.

Allamvasutaink tarifaemelésé.

Két héttel ezelőtt megígérte a kereskedelemügyi miniszter a Károlyi Mihály gróf vezetése alatt nála tisztelegő küldöttségnek, hogy a MÁV. árutarifáinak emelése tárgyában mindaddig nem fog intézkedni, míg az érdekeltségeket meg nem hallgatja. Ezzel szemben a néhány nappal ezután ugyanezen ügyben nála tisztelegő küldöttség előtt a miniszter — a sajtó híradása szerint — már azt jelentette ki, hogy „tekintettel az idő rövidségére, a tervbe vett tarifaemelés alig vihető keresztül más rendszer alapján, mint százalékos alapon”. Ez alkalommal már csak azt ígérte a miniszter, hogy „ha csak az idő rövidsége mellett módját ejtheti, gondoskodni fog arról, hogy valami uton-módon a szakkörökkel érintkezésbe juthasson”.

Ami a miniszternek ezen utóbbi kijelentését illeti, ez nem egészen kongruál tételes törvényünk parancsoló intézkedésével. Ugyanis az 1907. évi XXXVI. t.-cz. az országos közlekedési tanácsról szóló törvénynek 9. §-a úgy intézkedik, hogy „a tarifabizottság szükség szerint ülést tart, de negyedévenként legalább egyszer összehívandó”. A törvény tehát elrendeli, hogy a tarifabizottság ne csak, ha lehet, hanem okvetlenül meghallgatandó. Sajnos, hogy nálunk épp azok, akik hivatva vannak öröködni, miszerint a törvény szigorúan betartassék, önhatálmilag tulteszik magukat a törvény intézkedéseinek. Ezek után furesának veszi ki magát, ha folyton azt hangoztatják, hogy az alkotmányos többség akaratának okvetlenül érvényesülnie kell, holott éppen ezen többség akaratát végrehajtó állami hatalom tulteszi magát mandatorjának akaratát tolmácsoló törvényen.

Ami pedig a miniszternek azon kijelentését illeti, hogy a tervezett tarifaemelés, az idő rövidsége miatt, csak százalékos alapon vihető keresztül, ez arra enged következtetni, hogy a minisztert szakközgei tévesen és czélzatosan informálták. Ugyanis valamely vasut árutarifái háromfeleképpen emelhetők:

1. Ha az összes díjtételeket kisebb-nagyobb százalékkal mechanizálja megdrágítják.
2. Ha az árutarifák egyik alkotó részét, az ugynevezett kezelési illetéket felemelik. Ily tarifaemelés esetén ugyanazon árúemelés fuvardíjtételei bármely távolságnál, ugyanazon összeggel drágulnak meg.
3. Ha a díjtételek egységtételeit, fiskális és

közgazdasági érdekeknek szem előtt tartásával, reformálják, megdrágítják.

Az első tarifaemelési módozat ellen tiltakoznak, egy-két érdekképviselet kivételével, hazánk gazdasági életének majdnem összes számottevő érdekképviseleti szervei, mert az ily módon keresztülvitt tarifareform érzékenyen sújtaná az ország keleti részét, emellett megbénítaná a csekély értékű árunemeknek nagyobb távolságra való forgalmát s végül nem eredményezné a kontemplált többbevételt épp úgy, amint a múlt évben keresztülvitt díjemelés nem felelt meg a hozzáfűzött várakozásnak.

Ha tehát a kereskedelemügyi miniszter nem akarja magát egyszerűen tultenni a mezőgazdaság, ipar és kereskedelem nálunk oly ritkán egyetértő követelésén, e mellett pedig a magyar kir. államvasutakat mégis mielőbb a költségvetésbe beállított többbevételhez akarja juttatni, akkor rendelje el, hogy a MÁV. átmenetileg az egyes árúemelés után felemelt kezelési illetéket szedjen. Az ily módon keresztülvitt tarifaemelés nem idéz elő eltolásokat, biztosítja az elérni szándékolt többbevételt, de nem változtatja meg a versenyviszonyokat, tehát igazságos; terhel nem csak a bel-, hanem a külföldi és átmeneti forgalmat is és végül tarifatechnikailag a legkönnyebben és leggyorsabban keresztülvihető tarifaemelési módozat.

Annak igazolásául, hogy ezen tarifaemelési módozat hazánk sajátos viszonyainak inkább megfelel, mint a százalékos díjemelés, szolgáljanak az alábbi adatok:

A tarifabizottság annakidején rendelkezésre bocsátott statisztikai adatok szerint kitétt a MÁV. 1907. évi gabonaforgalma — tengeri kivételével — 24 millió métermázsát. Öt százalékos díjemelés esetén kitenne az összes távolsági zónákra eső díjtöbblet összesen körülbelül 1'03 millió koronát, azaz métermázsánként átlagban 4'3 fillért. Nézetem szerint, tekintettel hazánk sajátos viszonyaira, a négy filléres átlagos díjemelés igazságosabb volna, mintha pl. a 400 km. távolságra szállított gabonának métermázsánkénti fuvarát 10, 600 km.-nél 12, 800 km.-nél pedig 15 fillérral drágítanák meg.

Vegyünk egy másik példát: a hazai szenet. Ezen árúemelés 1907. évi forgalma kitétt a MÁV.-nál 47'56 millió métermázsát. Az 5%-os díjemelés kitenne 0'98 millió koronát, azaz egy métermázsásra esnek átlagban 2 fillér fuvardíjtöbblet. Ily átlagos díjemelés igazságosabb volna, mintha pl. a tati szénnek fuvarát a közeli relációkban csak egy fillérral, ellenben az ugys kedvezőtlen fekvésű zsilvölgyi bányáknak Budapestig esedékes fuvarát 5 fillérral drágítanák meg.

Legyen szabad erre vonatkozólag arra is rámutatnom, hogy előkelő gazdasági érdekképviseleteink, mint pl. az OMGE., a budapesti kereskedelmi és iparkamara, az Országos Ipar-egyesület, a fatermelők egyesülete stb., két évvel ezelőtt szükségesnek jelezték, miszerint az 1910. évben életbeléptetett tarifaemelés ily alakban perfektuálják. Ily értelemben fel is szólalt a tarifabizottságban mezőgazdaságunk képviselője: Rubinek Gyula igazgató.

Annak igazolásául pedig, hogy az ily alakban

keresztülvitt díjemelés felel hazánk sajátos viszonyainak, hogy a nemrég tette éppen a MÁV. in- lési illetékek eme-

Az igazsághoz mutatóm, hogy ilyen alakban való ellene nyilatkozott szénbányatársulat, az 5%-os díjemelés taná e szénbányái ségeit, mint e tá emelés még javítan áll az erős szervez-

Azon esetleges illetékek emelés drágulás be nem nál, mert légiószá eldölt perre szolgál meg, hogy az osz illeték -nek hirdet el. Ezek a tapasz-

Annak igazolásául keresztlvitt díjem viszonyainak, a leg keresztlvithető és és munkával jár, kelőbb közgazdasá-

Önként értetőd emelésének csak a szabad lennie, me és kereskedelműn MÁV. mai árudíjsz hogy illetékmódon államvasutak jelet gazdaságunk érde-

Gazdatársas

Rovatvez

Az Erdélyi Gazd báró elnökletével után első ülését, bemutatva a földm az egyesület álland terjesztésére, mely egyesületek által a fedezet hiányára után megbízták az fel e tárgyban a. Több apró ügy eli báró indítványára hogy az 1910. évi delt földgázszolgá szabályok sürgős n tése tárgyában föli Egyhangulag tiltak negrói szerződés j husbehozatala meg elatban melegen pá marhavászár eszméj tojástörsdei értekez egyesület. A fogara gazdasági szakértő tagot jelölték ki, m alapján elhatározta delmi miniszterhez mányok kiméletes Végül több új tag a választmány Lés nyát a szarvasmar hurutja elleni állat megtétele, a község és a szakértők taná

Bolinder
NYERSOLAJMOTOROK.
MALOMBERENDEZÉSEK.

SZABÓ EMIL ÉS TÁRSA
irodáinkat november 15-től
V., Váci-körut 26.
alá helyezük át.

GÖZEK

gazdasági ü

ki

: tatal

keresztülvitt díjmelési módozat leginkább megfelel hazánk sajátos viszonyainak, megemlítem, hogy a nemrég tartott cukorankét, hír szerint, éppen a MÁV. indítványára állást foglalt a kezelési illetékek emelése mellett.

Az igazsághoz hiven azonban arra is rá kell mutatnom, hogy egy-két érdekes csoport agít az ilyen alakban való tarifaemelés ellen. Így pl. ellene nyilatkozott a legkedvezőbben fekvő hazai szénbányatársulat. Ez arra vezethető vissza, hogy az 5%-os díjmelés jelentékenyebben megdrágítaná a szénbánya versenytársainak fuvarköltségeit, mint a társulatéit s így az 5%-os díjmelés még javítana utóbbinak helyzetén. Ugyanez áll az erős szervezeti kartelliparágra nézve is.

Azon esetleges ellenvetésre, hogy a kezelési illetékek emelése alakjában keresztülvitt díjdrágulás be nem vált az osztrák államvasutaknál, mert légiószámra menő és még ma sem eldőlt perre szolgáltatott okot, csak azt jegyzem meg, hogy az osztrák államvasutak az „állomási illeték”-nek hirdetésénél alaki hibákat követtek el. Ezek a tapasztalat alapján kikerülhetők.

Annak igazolásul pedig, hogy az ilyen alakban keresztülvitt díjmelés megfelel hazánk sajátos viszonyainak, a legkönnyebben és leggyorsabban keresztülvihető és hogy legkevesebb költséggel és munkával jár, bátran hivatkozhatom legelőkelőbb közgazdászaink szakvéleményére.

Önként értendő, hogy a kezelési illeték emelésének csak átmeneti intézkedésnek volna szabad lennie, mert mezőgazdaságunk, iparunk és kereskedelmünk vitális érdeke, miszerint a MÁV. mai áruhátszába teljesen reformáltassék, hogy illetékmódon ellensúlyozhassuk az osztrák államvasutak jelenlegi áruhátszába nemzeti gazdaságunk érdeke ellen törő célzatait.

H. M.

Gazdatársadalmi mozgalmak.

Rovatvezető: Fabricius Endre.

Az Erdélyi Gazdasági Egyesület Bánffy Ernő báró elnöklésével most tartotta a nyári szünet után első ülését, melyen Tokaji László titkár bemutatta a földmivélségi miniszter választát az egyesület állandó évi segítségét kérő fölterjesztésére, mely szerint az, hivatkozással az egyesületek által támasztott nagy igényekre és a fedezet hiányára, tagadó. Többek hozzászólása után megbízták az elnökséget, hogy újlag írjon fel e tárgyban a földmivélségi kormányhoz. Több apró ügy elintézése után Bánffy Ferenc báró indítványára kimondotta a választmány, hogy az 1910. évi VI. t. cz. 12. §-a által rendelt földgázszolgáltatásra vonatkozó részletes szabályok sürgős megállapítása és életbeléptetése tárgyában fölírják a pénzügyminiszterhez. Egyhangulag tiltakozik az egyesület a montenegrói szerződés jóváhagyása és az argentinai husbehozatal megengedése ellen, ezzel kapcsolatban melegen pártolja a pozsonyi kivitelű hizómarhavásár eszméjét. A Budapesten tartandó tojástörsdei értekezleten képviselteti magát az egyesület. A fogarasi dohánybevéltási hivatalhoz gazdasági szakértőnek Kovács Béla egyesületi tagot jelölték ki, majd Sipos Gábor javaslata alapján elhatározták, hogy fölírják a kereskedelmi miniszterhez a gyümölcs- és szőlőszállítványok kiméletes vasuti kezelése érdekében. Végül több új tag fölvétele után magáévá tette a választmány Lészay Ferenc alelnök indítványát a szarvasmarhák nagyon is elterjedt hüvelyhurutja elleni állatorvosi óvintézkedések sürgős megtétele, a községi apaállatok szigorú vizsgálata és a szakértők tanácsainak kikérése tárgyában.

A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete Zselénski Róbert gr. elnöklésével ülést tartott, melyen az előadói tisztelet Drucker Jenő dr. igazgató és Szege Bálint titkár töltötték be. Elhatározta a választmány, hogy a tél folyamán a szőlőművelés elleni védekezés ügyében országos értekezletet hívnak össze Budapestre és hogy a folyó évben is megtartják a szőlőszeti szakelőadásokat. Az irodalmi szakosztály javaslata alapján a hazai szőlőművelés történetének megírására 1200 koronás pályadíjat tűztek ki, majd kimondták, hogy sürgős fölterjesztést intéznek a kereskedelemügyi kormányhoz a tervezett vasuti tarifaemelésnek borgezdaságunk érdekében álló méltányosabb módosítása ügyében. Az egyesületi tagok borkészletéről szóló összesítő jegyzéket január elején küldi szét az igazgatóság.

A Pozsonyvármegyei Gazdasági Egyesület igazgató-választmánya f. é. október hó 30-án tartotta rendes havi ülését Pozsonyban a vármegyei ház kistermében Pálffy Béla gróf elnöklése alatt. Az ülésen a folyó ügyeket intézték el s ezek között fontosabbak voltak, hogy a vármegye alispánjánál azon véleményének fog kifejezést adni az egyesület, hogy a montenegrói szerződés tárgyában, valamint az argentinai husbehozatalnak ügyében a vármegye a gazdasági egyesület álláspontjának megfelelően írjon fel a kormányhoz. Tudomásul vette a választmány Horváth Jenő ügyvezető-titkárnak a svájci tenyészállatimportról és a somorjai állatdíjazás lefolyásáról szóló jelentését. Nagy örömet szerzett a választmány tagjainak körében, hogy a „Pálffy István gróf szoborbizottsága” által megindított gyűjtés kiváló eredményt mutat, amennyiben már eddig is együtt van az az összeg, amibe a szobor kerülni fog, sőt bizonyosra vehető, hogy a szükségesnél nagyobb pénzügyösszeg fog befolyjni és így a feleslegről néhai Pálffy István gróf emlékére valamely gazdasági czélú alapítványt fognak tenni. Az egyesület igazgató-választmánya elhatározta, hogy az egyesület mint testület részéről is 500 K.-val járul a szobor költségeihez, továbbá, hogy az adakozók névsorát a pozsonyi lapokban közzé fogja tenni. Bemutatta a titkár Pozsony sz. kir. város, a Magyar Gazdaszövetség, Temes-, Veszprém-, Sáros-, Baranya- és Barsvármegyei Gazdasági Egyesületek átiratait, amelyben e testületek készségesen csatlakoznak ahhoz a mozgalomhoz, amelylyel a pozsonyi kivitelű hizómarhavásár visszaállítását czélozzák.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Mesterséges sertésveszfertőzés. 583. kérdés. 5 hónapos malacaim között kiütött a sertésvesz. Több gazdatársamtól azt a tanácsot kaptam, hogy a vesz gyorsabb és intenzívebb lefolyása czéljából etessem meg az elhullott állatokat. Megtehetem-e ezt nagyobb veszedelem nélkül, nem fog-e az elhullás nagyobb arányokat ölteni? G. J.

Felelet az 583. sz. kérdésre. Sertésveszben elhullott állatok megetetése egészséges vagy éppenséggel már fertőzött sertésekkel nagyon kockázatos dolog. Azok az állatok, melyek az ilyen etetés után életben maradtak, később is ellen fognak ugyan állni a sertésveszes fertőzésnek, azt azonban nem lehet előre tudni, hogy ez az eredmény mennyi áldozatba kerül. A hullákban foglalt ragály ugyanis nem egyforma erősségi s ehhez képest a vele fertőzött sertések között az elhullás nagyon tág határok között ingadozik és esetleg nagyon

teteses százalékot ér el. Az egész eljárás egyébként, mert a ragályanyag terjesztésével jár, nem egyeztethető össze az állategészségrendészeti intézkedésekkel.

Yorkshirei malacok takarmányozása. 584. kérdés. Ötven drb választott yorkshirei malacot szeretnék 9-10 hónapos korára lehető sulyosra feljavítani. Rendelkezésemre áll burgonya, répa, buzakorpa, árpa, kukorica szemesen vagy darálva, repcepogácsa és módomban van beszerezni huslisztet. Kérem az adagolás megállapítását és különösen közlését annak, hogy a huslisztből mennyi adagolható, megbizható-e a nálunk beszerezhető takarmány, a többi takarmányokhoz viszonyítva ér-e ma 15 koronát és mivel volna tejtermékek és hüvelyes magvak hiányában a süldőhizlalásnál pótolható? K. R.

Felelet az 584. sz. kérdésre. A malacz táplálásánál különös suly fektetendő a takarmány fehérjearányára, mely a választott malacznál lehetőleg 1:7 körül mozogjon, de azután fokozatosan úgy tágitandó, hogy a 9 hónapos kortól kezdve már 1:8'5, sőt 1:9 legyen. Ilyen fehérjearányú takarmányból a hizlalandó malacz annyit kapjon, amennyit enni képes, míg ellenben a tenyésztésre, vagy későbbi hizlalásra szánt malacz mintegy 15-20%-kal kevesebbet. A hizlalás azonban 3-3½ hónapnál ne tartson tovább, mert a gyarapodás értéke csak ennyi ideig mulja felül a takarmány értékét, holott később az ellenkező áll. be. Ezeket tudva, még csak takarmányaink fehérjetartalmát s keményítő-értékét kell ismernünk, hogy a legnagyobb könnyűséggel megfelelő adagolásokat számíthassunk ki. Ilyen például a következő: 40 rész (vagy kg.) párolt burgonya, 10 r. árpa és 10 r. tengeri husliszttel a következő fehérjearányokat adja: 3 r. husliszttel 1:7'1-et, 2'5 r. husliszttel 1:7'7-et, 2 r. husliszttel 1:8'4-et, 1'5 r. husliszttel 1:9'2-et. Ebből azt látjuk, hogy aránylag kevés husliszt elegendő arra, hogy a tág fehérjearányú burgonyát s tengerit megfelelővé tegye. A malacz 1000 kg. élősulyra s naponta a 3 hónapos korban mintegy 75 kg.-ot, 9-10 hónapos kora körül azonban már csak mintegy 55 kg.-ot képes a fentebbi keverékekből enni; ez tehát ugyancsak 1000 kg. élősulyra eleintén s a végén mintegy 47'7-35'8 kg. burgonya, 11'9-8'9 kg. árpa, 11'9-8'9 kg. tengeri s 3'5-1'34 kg. husliszt lenne. Körülbelül így táplalandó a hizómalacz, míg ellenben a felnevelendőnek 15-20%-kal kevesebb takarmány is elegendő. A huslisztszükséglet akkor is csak ekkora, ha burgonya helyett takarmányrépát etetünk. A husliszt q-ja 15 K.-ért nem kapható, mert a tengerit minden tekintetben felülmulja a husliszt, pedig 15 K.-ért tengerit sem lehet kapni. Orosz takarmánynak nem mondható a husliszt, de a német süldőhizlalók mégis nagyon használják, jelölül annak, hogy nagy fehérjetartalma miatt kifizeti magát. Németországban továbbá haltakarmányliszttel, szójababpogácsával, szárított élesztővel, hüvelyesmaggal, olajpogácsával és természetesen lefőlözött tejjel is helyesbitik a süldők takarmányának fehérjearányát. A korpa kevésbé alkalmas erre, mert fehérjetartalma csak mérsékelt, emészthetetlen ballasztja pedig sok. A repcepogácsa nem jó malacz-takarmány, hanem inkább a lenmag-, tökmag- és napraforgópogácsa, de miután ezek lágyítólag hatnak a zsirra, oly mérsékeltet etethetők, hogy más fehérjedus takarmány hiányában sokat vagyunk kénytelenek a kívánatos fehérjearányból engedni. Husliszt vásárlása alkalmával ki-kötendő, hogy nyers fehérjeje legalább 70% legyen, mert máskülönben alig 50% nyers fehérjét tartalmazó hullaliszttel sóznak a vevő nyakába.

Cselkó István.

GŐZEKESZÁNTÁSHOZ,

gazdasági üzemekhez, téli fűtéshez

kiválóan alkalmas

: tatal briketteket :

szállít a
MAGYAR ÁLTALANOS
:: KÖSZÉNBANYA ::
RÉSZVÉNYTÁRSULAT
BUDAPEST, V., ERZSÉBET-TER 19.

A tatal brikett teljesen pótolja a porosz szenet, ára azonban jóval olcsóbb. A báró Hatvany-uradalomban megfertett gőzekepróbanál 11 és háromnegyed hold földszántásához szükségelt 914 kg. szilvát brikettel szemben csak 1000 kg. tatal brikett kellett!

Házinyulgeréznek kikészítése. 585. kérdés. Ujabbán hatáskörömben gyakrabban fordult elő, hogy kisebb tenyésztők nyulprémek házi kikészítésére tanácsomat, illetve olcsó, de jó eljárás leírását kérték. Mivel erre külön tapasztalataim nincsenek, kérdelem, van-e eljárás, mely a jelzett célnak megfelel? P. L.

Felelet az 585. sz. kérdésre. A házinyulgeréznek prémé, illetve jobban mondva szőrmévé való kikészítését itt részletesen ismertetni nem tartom szükségesnek, mert azt úgy megcsinálni házilag, hogy a gereznából kereskedelmi cikket képezhető szőrme legyen, nem lehet és nézetem az, ha az ily céltalan eljárást népszerűsítjük, kárt teszünk abban, ami tulajdonképpen munkálkodásunknál mindig előtűnik lebeg, t. i. hogy a házinyulgeréznya nyersen kereskedelmi cikké váljék és ezáltal nagytömegű gereznakivételünk származhasson. A házinyulgerézanyagot tehát nem arra kell tanítani, hogy a levágott és elfogyasztott házinyulak gereznáit otthon maguk próbálgassák kidolgozni, mert azt jól megcsinálni úgy sem tudnak, de arra, hogy a bőröket, gereznákat lenyuzás után deszkára szegezzék ki, szőrmével a deszkára feltekere és szárítsák meg a padlason vagy oly szellős helyen, ahol a macska azt el nem érheti. Az így megszáritott és összegyűjtött gereznákat azután, ha házi czelokra, ruhákra akarják felhasználni, küldjék el Teutsch céghez Segesvárra, ezen elsőrangú szücs a gereznákat drb-ként 40—50 fillérért remek szőrmévé dolgozza ki, amelyből aztán szép prémek stb. készíthetők. Akinek pedig magának szüksége nincs rájuk, azoktól ez a cég a gereznákat meg is veszi, összegyűjti és vagy felhasználja saját üzletéhez, vagy kiszállítja külföldre. Hreblay Emil.

Vedlés után nem tojó tyukok. 586. kérdés. Tyukjaim a vedlés után 1—2 hónapra sem tojnak, 100—120 tyuk közül csak 7—8 tojik naponta. Eleséget bőven kapnak, mely tengeriből, repából s burgonyából áll. Mi lehet az oka? G. J.

Felelet az 586. sz. kérdésre. A tyukok vedlése rendszeren nem egyszerre történik, hanem egyenként különböző időben, tehát elég hosszasan. A vedlés gyors lefolyását czirok-, kender- és napraforgómagból, főtt burgonyából és repából, valamint tengeri- és árpadarából, avagy korpából készített, kevert lágy takarmányhoz adagolt foszforsavas csontliszt etetése által lehet elősegíteni. Tisztán tengeri és egyéb lágy takarmány ezt nem segíti elő. Annak különben, hogy a vedlés alatt 120 tyukból csak 7—8 tojik naponta, nemcsak a vedlés elhúzódása, de a tyukok rossz tojóképesége is az oka. Ha csupa kitűnő, bőven tojó tyukjai volnának, akkor ilyen körülmények közt is nem 7—8, de 70—80 tyukja tojna. Mindig a tenyésztő a fő oka annak, ha tyukjai rossz tojó, mert egy kis fáradsággal és utánnézéssel könnyen segíthetne ezen. Ha minden évben kielejtené a gyengén és rosszul tojó tyukjait s csak a legszorgalmasabban tojó tojósaiból keltetne a továbbtenyésztés céljaira, akkor pár év alatt könnyen elérhetné azt, hogy évi 150—200 drb tojást tojó tyukjai volnának. Hogy ezt el lehet érni, bizonyítja a külföldi sok száz példa, ahol 240 évi átlagos tojáseredmények is gyakoriak. Hreblay Emil.

Hátsó végtagjaikra gyenge csikók. 587. kérdés. Van egy pár 6—7 éves kanczalovam. Első izbeni hágtás után lett csikójuk. Az egyik kancza csikója, habár az apamén jó erős Nonius s az anyakancza félvér Nonius, szóval mindkettő erős csontozatu, a hátuljára gyenge, főleg csüdben, pedig másképp szép, nagy csikó. Láttam már

tehenészetben, hogy preczipitált sóval próbálkoztak erősíteni a növendékállatokat, nem tudom, így csikónál mivel lehetne a bajon segíteni? D.

Felelet az 587. sz. kérdésre. Szopós és egy éven aluli csikóknál gyakori a hátsó végtagok görbesége csánkban és csüdben, ami veleszületett szervezeti gyengeségre vezethető vissza, később azonban kellő táplálkozás mellett elmúlik. Vannak családok, melyeknél jellemző, hogy a csikók gyakran teljesen elgörbült végtagokkal elletnek, de elég hamar — legalább is egy éven belül — rendeződnek. Kérdéstevőnek igaz van, mikor foszforsavat és meszet akar az ilyen csikóval fokozott mértékben felvéteni csak hogy sokkal czélszerűbb, ha azt a takarmánnyal viszi be a szervezetbe, mely sokkal könnyebben asszimilálható alakban tartalmazza ezt az ásványi tápanyagot, mint a preczipitált mésznek nevezett foszforsavas mész. Hiszen éppen a csikó rendes tápszerei elegendő nagy arányban tartalmazzák ezeket az anyagokat. Elsősorban a jó anyatej, a zab, a jó fülegelő, a jó réti széna és a luczerna akár zöld, akár száritott állapotban. Szopós és gyenge csikóknál — főleg ha rossz tejelő az anyjuk — néhány liter lefőlőzött tehéntej mint táppótlék vagy egy-két tyuktojás naponta az abrak közé keverve nyersen igen jó hatással van. Épp oly jó egy kis buzakorpa az abrak közé keverve (0.25—0.5 kg) és sós vízzel meglocsolva. Csak a legvégső esetben folyamodjunk a preczipitált mésznek a takarmányba keveréséhez (10—15 gr. naponta), főleg akkor, ha szénánk kilugzott talaju réten termelt, tehát hiányában van a szükséges mészsóknak. Tenyésztéchnikai szempontból itélve az esetet, azt mondhatjuk, hogy láthatólag egészséges szülőktől származó ilyen elgörbült lábú csikók, mire az első évet betöltik, rendes jó táplálkozás mellett kiheverik a bajt teljesen, de ez a tulajdonság örökölhetővé válik, ami végre is kellemetlen, mert a csikók bizonyos százalékánál mégis maradhatnak a bajnak nyomai a teljes kifejlődés idejében is. Ez okból czélszerű a mént változtatni, ha egy mén után különböző kanczáktól aránylag sok ily hibás csikó esik. Épp oly indokolt az anyakancza kielejtezése, ha különböző ménektől eredő csikói mind ilyen félig nyomorékok gyenge korukban, ami az anya beteges szervezetének a jele. Egészségtelen szervezeti állapotokat pedig ne szaporítsunk. Kis Mihály.

Sörárpakivitelünk Németországba.

(Sz.) Tagadhatatlan, hogy a magyar-osztrák sörárpának a német vámterületre való bevitele 1906 márczius 1. napja óta, mikor az új vámtarifa életbe lépett és a sörárpát métermázsánként négy márkával kezdték vámolni, időnként a csökkenés jeleit mutatja. Ezek a jelek azonban mindeddig nem voltak aggasztók, mert egyrészt az egész német sörárpabevitel csökkent, nemcsak a magyar-osztrák sörárpa importja; másrészt pedig 1906. óta nekünk nem is termelt valami sok sörárpánk. Az export visszafejlődését meg tudtuk tehát magyarítani a nagyobb vámtételre való tekintet nélkül.

Bizonyos az, hogy a német birodalom import-szükséglete apadt. Apadt a német sörárpatermesztés fejlődésének arányában s azért is, mert csökkent a sörfogyasztás. Bizonyos, hogy a német sörgyártás évről-évre kevesebb malátát használ. A sörre vetett új adó miatt kisebb sörfőzők százai szüntették be az üzemet; a nagy sörgyárak pedig czukortartalmu anyagokkal igye-

keztek malátaszükségletüket csökkenteni s a sörfőzést olcsóbbá tenni. Erre utalta őket a söradóáthárítás meddő kísérlete, melylyel szemben a fogyasztóközönség áttért a szénsavas italok élvezetére. Néhány év óta ezrével szaporodik a limonádégyár Németországban s a munkásnép olcsó, alkoholmentes italokhoz szokik a sörfogyasztás rovására.

Miután nekünk sem termelt a múlt esztendőben annyi sörárpánk, mint azelőtt, nem szorult sok magyarázatra a kivitel csökkenése. De láttuk, hogy más országokból is kevesebb sörárpát kapott a német vámterület, mint azelőtt. Arról tehát nem lehetett szó, hogy versenylársak szorítanak ki bennünket a német piacról. A vámemelésre sem panaszkodhatunk, mert kétségtelen, hogy az új vámtarifa életbe lépését követő hónapokban azért szünetelt a mi sörárpakivitelünk, mert amink volt, azt februárius végéig mind kivittük.

Akkor még csak két márka volt a vám s nem négy márka, mint márczius elsejétől. Exportadataink az új vámtarifa életbe lépését megelőző évekből nem alkalmasak összehasonlításra, mert akkor sörárpa és más árpa közt nem volt különbség. Hanem a legutóbbi négy esztendőről vannak adataink s ezekből következtethetünk.

A német hivatalos statisztika szerint bevitték a német vámterületre sörárpát métermázsákban:

	külföldről	monarchiánkból
1907-ben	3.236,548	2.742,732
1908-ban	2.672,030	2.139,453
1909-ben	1.774,356	1.483,348
1910-ben	1.743,041	1.427,346

malátát métermázsákban:

1907-ben	865,385	839,714
1908-ban	762,519	717,129
1909-ben	577,496	548,380
1910-ben	543,915	537,408

A magyar hivatalos statisztika szerint kivittünk a német vámterületre métermázsákban:

	sörárpát	malátát
1907-ben	877,303	75,241
1908-ban	491,866	61,876
1909-ben	535,762	44,019
1910-ben	316,254	25,498

Ezekből a számokból nyilvánvaló, hogy a német szükséglet évről-évre apadt, a német sörárpát évről-évre kisebb mértékben szorult külföldi sörárpára és malátára. Nem lehet tehát szavunk az ellen, hogy mi is évről-évre kevesebbet exportáltunk a német vámterületre. De most közbejött valami.

Megjelent a német császári statisztikai hivatal szeptemberi kimutatása s ebből azt látjuk, hogy a német birodalom sörárpaimportja nevezetesen gyarapodott az idén; a magyar-osztrák sörárpa-export azonban ennek dacára is csökkent. Tavaly szeptemberben 132,992 métermázsára volt a német vámterületre bevitt magyar-osztrák sörárpa, az idén szeptemberben csak 119,936 métermázsára. Pedig külföldről tavaly szeptemberben 143,030 métermázsát importált Németország, míg az idén 157,427 métermázsát.

Feltűnőbb a dolog, ha háromnegyed év adatait hasonlítjuk össze. A német vámterület sörárpabevitele január-szeptember hónapok folyamán métermázsákban

	1911.	1910.
Külföldről	1.032,877	739,067
Monarchiánkból	503,256	676,744

Míg tavaly sörárpaszükségletének kilenczven százalékát nálunk fedezte a német birodalom,

az idén már es Ellenben impor

Dániából
Oroszországb
Romániából
Kisásziából

A dán sörárpa repelt hasonló román sörárpa mennyiségben s utolsó negyede attól az aggodat jelenségeivel á

ha a szeptemb szakában meg még mindig leh

Kedvezőtlen tása is. Tavaly volt az import, származásu; az importált a német chiankból. A m

ban megvan a német sörgyártak házilag val

nél olcsóbb, mi A magyar hiv augusztus végé hónapjában a k

táltunk sörárpát

Sörárpa... Maláta ... Ezek a száme nek. Az idei ár

ban szerepel. Augusztus hó Németországba

Sörárpa... Maláta ... Lendült tehát

augusztushoz k szük, hogy au

69,104, 1908 b volt, az idei len

olvasuk másrés annyi jó sörárpa

A mi auguszt temberi adataiva kell néznünk a

óhajtjuk, vajha hogy a német f

legsükségesebb ősz végén és a sörárpánkra, me

Annai bizonyo a nagy sörgyárak delkeznek. A s

meleg nyáron, méreteket öltöt sörök előállítás román, sem a d

A vevők tartózk valószínűség sze csekély készlet

Hogy a besze kitűnik abból is. 10-ig, tehát mi galomban, a né előző évek haso adatok:

1911
396,279 q
Elvámoltatott
220,072 q
Eladatlan bev
176,207 q
Ma még korai
got, de szemet s
jelenségek előtt
figyelemmel kísé

MELOCCO PÉTER

Vasbeton- és betonépítkezések,
vizierőművek, víztartány,
hidépítés, csatornázás.

Mozaik-Terrazó,
Fayence, keramikaburkolatok,
Rabitz-, műkőmunkák.

Gazdasági épületek,
istálló földemlak, magtár,
betonváll, u stb.

Iroda kizárólag: Budapest, VI., Nagymező-utca 51. ■ Telefon 29-94.

az idén már csak ötven százalékot vitt tőlünk. Ellenben importált máshonnan és pedig

	1911.	1910.
Dániából	165,680	18,085
Oroszországból	160,753	32,281
Romániából	161,791	5,084
Kisásiából	15,779	1,515

A dán sörárpa 1907-ben és 1908-ban is szerepelt hasonló számokkal, de az orosz és a román sörárpa még sohasem jelentkezett ekkora mennyiségben s noha az árforgalomra az év utolsó negyede a döntő, nem zárkozhatunk el attól az aggodalomtól, hogy itt már most komoly jelenségeivel állunk szemben a térvésztségek, ha a szeptembervégi arány az év hátralevő szakában meg nem változik, ami természetesen még mindig lehetséges.

Kedvezőtlen reánk a malátaforgalom kimutatása is. Tavaly szeptember végéig 434,274 q volt az import, ebből 428,196 q magyar-osztrák származású; az idén csak 346,331 q malátát importált a német s ebből 345,408 q-t monarchiánkból. A malátabevitel csökkenésének azonban megvan a magyarázata abban, hogy a német sörgyártás mindinkább áttér a sörárpa-nak házilag való földolgozására, ami nagyüzemnél olcsóbb, mint a kész malátá vásárlása.

A magyar hivatalos statisztika adatai szerint augusztus végéig, tehát az évnek nyolcz első hónapjában a következő mennyiségben exportáltunk sörárpat és malátát Németországba:

	1910	1911
Sörárpa	110,747 q	49,342 q
Malátá	19,375 "	14,072 "

Ezek a számok azonban nem sokat jelentenek. Az idei árpa csak az augusztusi forgalomban szerepel.

Augusztus hó folyamán pedig kivitelre került Németországba

Sörárpa	19,506 q	31,846 q
Malátá	1,867 "	555 "

Lendült tehát augusztusi kivitelünk a multévi augusztuséhoz képest; de ha figyelembe vesszük, hogy augusztusi exportunk 1907-ben 69,104, 1908-ban 79,595, 1909-ben 63,767 q volt, az idei lendület vajmi jelentéktelen, mikor olvassuk másrészt, hogy 20 év óta nem termett annyi jó sörárpa Magyarországon, mint az idén.

A mi augusztusi adatainkat a németek szeptemberi adataival egybevetve igazán szorongva kell néznünk a fejlemények elé s őszintén óhajtjuk, vajha találónak bizonyulna a vélelem, hogy a német fogyasztás, mely most csak a legszükségesebb beszerzésekre szorítkozik, az ősz végén és a tél folyamán utalva lesz a mi sörárpánkra, melynek ma kissé sokalja az árát.

Annyi bizonyos, hogy az árpavásár fűtényezői, a nagy sörgyárak nagy készletekkel nem rendelkeznek. A sörkészlet is megfogyott az idei meleg nyáron, melyen a fogyasztás szokatlan méreteket öltött Németországban. A jobbfejta sörök előállításánál a mi sörárpánkat sem a román, sem a dán sörárpa nem helyettesítheti. A vevők tartózkodó magatartása tehát minden valószínűség szerint véget fog érni, mihelyt a csekély készlet kifogy.

Hogy a beszerzéssel mennyire késlekednek, kitűnik abból is, hogy augusztus 1-től október 10-ig, tehát mióta az új árpa szerepel a forgalomban, a német import kisebb volt, mint az előző évek hasonló időszakában. Ime a számadatok:

	1911	1910	1909
	396,279 q	450,711 q	488,487 q
Elvámoltatott ezekből a mennyiségekből:			
	220,072 q	260,418 q	388,468 q
Eladatlan hever tehát a vámraktárakban:			
	176,207 q	190,293 q	100,019 q

Ma még korai volna meghuzni a vészharangot, de szemet sem szabad hunyni tények és jelenségek előtt s mindenesetre résen kell állani, figyelemmel kísérni a fejleményeket. Majd meg-

látjuk, milyen alakulást ölt kivitelünk a döntő hónapokban, melyek még hátravannak. Tapasztalás szerint október-decemberben lépi át a magyar-osztrák sörárpa zöme a német vámtartárt. Van tehát remény, hogy a helyzet javul s az év végéig kedvezőbb színeket mutat a kép, melyet a szeptemberi statisztikai adatok nyomán a maga valóságában tárunk a gazdaközönség elé.

Mit jelent a dry-farming a magyar gazdának?

A nyári szárazság az idén is olvasatlan milliókra rugó sarczót vett a magyar gazdán, az ország nagyrészében majd felire csökkentve a kapás- és takarmánynövények termését.

Ujabb lecke ez, hogy nagyon is komolyan kell kutatnunk a szárazság ellen való rendszeres védekezés lehetősége és sikerrel biztató módjai után.

De hol, merre?

Az a talajművelési módszer, melyet lelkes hívei az utóbbi években annyi kitérővel ajánlottak, mint a szárazság elleni küzdelem legokoszerűbb, legjobb fegyverét: a *Campbell-rendszer* az elmúlt tavaszon közel állott hozzá, hogy hitelét vesztesse a magyar gazdák nagy többsége előtt.

Szakkértszűk egyrésze nem tudott az addigi kísérletek eredményeiben elég alapot találni a rendszer ajánlására, mások sikerről számoltak be ugyan egyes eszközök, egyes eljárások alkalmazása után, de gazdáink várakozását úgy látszik egyik sem elégítette ki. Csalódottnak érezték magukat azok, kik a Campbell-rendszer-től, tulzott reményekkel óriási terméseket vártak és csalódtak azok, kik várakozásukkal nem tértek le a lehetőség reális talajáról. Mert az egyes — ugyszólva sporadikus — eljárásokkal külön elért sikerek nem birtak, a *rendszer összefoglaló ereje nélkül, gazdaközönségünk tudatába oly általános meggyőző erővel behatni, oly jelentőségre emelkedni, hogy az eljárások szélesebb körben elterjedjenek, élő gyakorlattá váljanak.*

Fokozta a tartózkodást az elnevezésben mutatkozó ingadozás; a kérdéses talajművelési eljárások eleinte *Campbell-rendszer*, később *dry-farming* s legutóbb *céltudatos talajművelés* néven kerültek tárgyalásra.

Az *Egyesült-Államokban* tartott e tárgy kongresszusok alapos, ismételt megvitatás után a *dry-farming* elnevezést tartották meg a szárazság ellen, öntözés nélkül, rendszeresen és okzerűen védekező gazdálkodási módszerek megjelölésére; és nézetem szerint ennél jobb, található és egyszerűbb kifejezést a magyar gazdaszótár is alig találhat; minden egyéb elnevezés ennél vagy többet, vagy kevesebbet s többnyire egészen mást jelent.

A *dry-farming* az *Egyesült-Államokban* és másutt is, ahol legszebb eredményeit mutatja föl, egy a tapasztalás alapján logikusan föl-épített és elméletileg igazolt *teljes rendszer*, számos tényezőből, számos részletből megalkotva, amelyek, legyenek bár ősrégi, vagy újabb eredetűek, a rendszerbe egyaránt beletartoznak és *célszerű csoportosításban* egymás hatását fokozzák.

Nálunk, midőn a kísérletezés e téren megindult, a fő figyelem az egyes részletek, az egyes eljárások felé fordult s míg azok jelentőségét, azoknak magyar földön, magyar éghajlat alatt mutatkozó eredményeit vizsgálták mezőgazdaságunk jelesei, a tervszerű, egybefüggő rendszer gondolata előttük mindinkább elhalványult, megbomlott, apránként, egyenként elejtették abból mindazt, ami szemükben *nem volt egészen új*; addig-addig, míg utoljára az egész rendszer egyetlen eszközzé, egyetlen miveletté látszott összezsugorodni és a magyar gazdaközönség előtt ez egy mivelet, ez egyetlen eszköz: a *pakker* kezdett egyértelművé lenni a *Campbell-féle talajműveléssel* vagy éppen a *dry-farminggal*.

De indok-e az, hogy egy részlet nem új dolog,

arra, hogy azt a rendszerből, melynek alkotó része, kirekeszszük?

Senki sem vonhatja meg elismerését korunk legnagyobb csodájától, a repülőgéptől, *csak azért*, mert annak minden egyes alkotóelemét, a gyerekek sárkányát, a propelleresavart, a benzintmotort *rég ismertük* s több-kevesebb tökéletlenséggel használtuk is, de *nem is tekintik* e részek közül egyiket sem, sem a propellert, sem a csodás kis motort úgy, hogy *az maga a repülőgép!* *Részletek* azok, melyek csak a helyes összeállítás, csak a teljes együttműködés következtében képesek a kitűzött célzt oly tökéletes mértékben szolgálni, de azért nélkülözhetetlenek, tekintet nélkül új vagy rég ismert voltakra.

A *dry-farmingnak*, mint *egységes rendszernek*, sem csökkentheti az értékét, ha részletei között rég ismert és újabb eljárások kombinációját találjuk benne.

Ha visszamegyünk a *dry-farming*, a *Campbell-rendszer* keletkezésének idejére és helyére, az 1880-as, 1890-es évek Dakotájába, Nebraskájába, Utah vagy Oregon tájaira, amikor és ahol a tárcsásborona sem létezett, talajbaktériumokról alig tudtunk; kapáltunk, hogy puhítsuk a talajt és irtsuk a gázt, de ennek vagy a tarlóhántásnak (mit alig kezdtünk gyakorolni) a nedvességi viszonyokra gyakorolt hatásáról alig alkottunk tiszta képet magunknak: *onnan tekintve* nagyon sokat irhatunk új gyanánt az akkori *dry-farming* uttörőinek érdeméül.

A *mai magyar gazdának* ezekből csak az lesz az új, amit belőlük eddig más kerülő uton meg nem ismert.

Szerény nézetem szerint vannak ilyen elemek a *dry-farmingban*, lehet, hogy ezek némelyike tudományos buvárlatokban már nálunk is felmerült, de az életben, mint *gyakorlatba vehető gazdasági elv és eljárás*, a *dry-farming* kérdés és az e tárgyú kísérletek keretében váltak a *magyar gazda* előtt ismertekké és jelentősekké. Maga a *dry-farming* alapvető tétele: a szárazság ellen való *rendszeres védekezés lehetősége*, új dolog a magyar gazdának.

Eddig úgy vetettünk azzal számot, mint el nem hárítható elemi körülménnyel; fölkaroltuk ugyan az őszi szántást, hogy a téli nedvességet jobban fölfoghassuk; kerültük, vagy gyorsan lemunkáltuk a tavaszi szántást, de ezentul legfőjebb ha korai vetéssel tudtunk jobb nedvességi viszonyokat biztosítani növényeinknek.

A *dry-farming-rendszerrel* ismertük meg azokat a nézeteket, melyeket az *ugarról és a talaj nyári műveléséről Campbell* hangoztat, hogy a levegőnek és víznek a talajban való egyenletes és arányos eloszlása, a szántásban létrejött üregesség megszüntetése minden nyári szántáson, az ugaron is a legelőnyösebb; jobb, mintha hetekig érdes barázdán hagyjuk fekdni azt.

Campbell ismerte fel a talaj szántott és nem szántott rétege közötti vonalon a *kapilláris összeköttetés* mielőbbi és minél teljesebb mértékben való helyreállításának fontosságát a talaj nedvességének szabályozására. Ezekkel kapcsolatban azt a tételt, hogy a talajt akkor is, míg a termés rajta áll, akkor is, ha már nincs rajta, tehát *állandóan tevékeny* állapotban kell tartani, azzal a határozottsággal, mint Campbell kifejti, csak a *dry-farming* tanulmányozása óta ismerjük; az ő megfigyelésével az újabb talajbakteriológiai vizsgálatok meglepően megegyeznek.

A *tömör magház* fontosságát is Campbell ismerte föl legteljesebben és általános formában; nálunk ez elv sporadikus formája a diószegi ezukorrépatézési mód.

A *dry-farming irányozta határozottabban* figyelmünket arra, hogy a talajban levő nedvesség elpárologását a fölszín porhanyítása által nagy mértékben csökkenthetjük. Ezt a tényt régóta tudjuk és valamennyire gyakoroltuk is; tudtuk, hogy a henger előmozdítja s a fogas mérsékli a talaj kiszáradását, hogy az amerikai farmer sokszorosan átkapálja gépeivel a tengerijét s ezt a Herrmann-féle tengeriművelési módszerben alkalmaztuk is. Azonban a porhanyítás mélységét,

mértékét és a tőle várható hatás nagyságát már kevéssé ismertük addig, míg a dry-farming kísérletek meg nem indultak.

Még kevesebb részletességgel ismertük mi gazdák a talajra hulló csapadék sorsát, annak a talajba beszivárgását befolyásoló tényezők hatásának mértékét.

A csapadékvizeknek s a talajnak egymáshoz való viszonyát, e vizek mozgásának közelebbi körülményeit a talajban azóta ismerjük jobban, mióta kiváló szakembereink a dry-farming kísérletek keretében hazai talajon végzett tanulmányaik alapján a *tényleges gazdasági munkálattal élő kapcsolatban*, eziránt részletes tájékoztatást nyújtottak mindnyájunknak, akik azelőtt, ha tavasszal elfogadottuk egy-zer a buzánkat, azt, hogy egy eső után másodsor vagy éppen harmadsor is fogadjuk, csakugyan nem tettük; eső után megfogadjuk a csalamádénkat akkor, ha vetés után rögesen maradt és ha friss kapálásunkat az eső megverte, gondoltunk arra, hogy rajta a gaz azonnál kizöldül, de hogy az esővíz elillanását meg kellene és meg lehetne gátolnunk: arra nem.

A dry-farming egyik legcsodásabb tétele az a tény, hogy a talajban a csapadékvíz készletét jól lehet halmozni, összegyűjteni, eltenni egyik évszakra a másikra, sőt egyik évről a másikra is, mint egyéb szükségleti anyagot.

Jellemző és előtűnk új tétele a dry-farmingnak az *egészen ritka vetés*; harmadrésze, sőt negyedrészre csak annak, amennyit mi közönségesen vetünk, amivel szoros összefügg az ilyen művelésre alkalmas, *szárazságot álló növényfélések* fölkeletése, megválasztása, sőt tenyésztés útján megteremtése, amely téren egymagában nagyon sok újat nyújt, sőt munkásságunknak máris erőteljes lendületet adott a dry-farminggal való foglalkozás.

Régibb és újabb elemek egyesítésével a *dry-farming a gyakorlatban igen nagy változatoságot enged és gyakorol*. Nincs is a dry-farmingban szigorúan vett előírás, mert a dry-farmer először a célt nézi és ahhoz méri a talaj megmunkálását, ahhoz választja az eszközt. *Nem azért szánt, mert akkor szántani szokás*, hanem azért, mert talaját a szántással tudja éppen olyan állapotúvá előkészíteni, amilyenre szüksége van és habozás nélkül félre fogja tenni az ekét, ha arra a munkára az *akkori helyzetben* egy más eszköz, például a tárcsás porhanyító stb. jobban megfelel.

Függetlenül, önállóan gondolkozó yankee-k módszere az a folytonos gondolkozást és ennek alapjául *folytonos megfigyelést* igényelő módszer, amelyben nem is elég csak megmunkálni a földet, hanem szeretni kell azt, *törődni vele*, figyelni barázdáról-barázdára, keresni napról-napra, esetről-esetre nem azt, hogy mi a szokás, mi munka *következik*, hanem azt, hogy mi esne még jól annak a talajnak és a rajta álló növénynek, hogy a legnagyobb fokon fejthesse ki, ami jóra csak képes.

Ily értelemben a dry-farming nem is lehet, *nincs is köztve semmiféle különleges eszközök*. Nem azon fordul meg, hogy fogással vagy weederrel, hengerrel, vagy pakkerrel állítja-e elő talajában a gazda azt az állapotot, amit előidézni szükségesnek tart, hanem azon, hogy az az állapot elő legyen állítva; ha megy, csinálja fogással; ha úgy jobban megy, csinálja weederrel!

Nincs is ellentétben a Campbell-rendszerrel az, aki azt állítja, hogy „ezt megcsinálja ő a magunk régi szerszámaival is!”, sőt üzhet igazi dry-farmingot jobban, mint az össze-s különleges

amerikai eszközökkel üz az, aki azokkal a dry-farming elveit is igazán és helyesen nem alkalmazza. A kérdés legfeljebb az, hogy oly praktikus és sikeresen tudja-e a tervbe vett munkákat azokkal elvégezni, mint végezné a reánk nézve *új amerikai eszközökkel*, melyek a dry-farming céljaira különösen alkalmasak és a dry-farming révén nyertek nálunk is nagyobb jelentőséget. A tárcsás porhanyító (disc), a Campbell-féle magháztömő (packer), a gyomláló (weeder), a csillagos porhanyító (renovátor) máris jó szolgálatokat tett kísérletező gazdáinknak; az amerikai farmer kezében ezek mellett ott találjuk a talajfúrót is, szinte mindennapi használatban a talaj nedvességi állapotának folytonos megfigyelésére.

A dry-farming értékes *elvei, eljárásai, célszerű eszközei* rohamosan terjednek az új- és ó-világ szárazságtól sújtott vidékeken. Az Egyesült-Államokból csakhamar továbbterjedt Ausztrália, Dél-Afrika, India aszályos síkjaira; Oroszország, Brazília millió holdakra menő területeken várja ettől a gazdasági termelés föllendülését.

A magyar gazdáknak is van a dry-farmingtól mit várni. A nehéz kegyetlen verseny minden hold földről évről-évre több termést követel, többet csikar ki. Tízéves ciklusban 1888—1897-ről, 1898—1907-ig nagy átlagban minden hold föld buzatermése emelkedett:

a német gazda kezén	25.1 %/o-kal
a francia gazda kezén	18.2 %/o-kal
az orosz gazda kezén	10.7 %/o-kal
az angol, a yankee, az osztrák gazdánál	8—17 %/o-kal.

Ilyen versenyben a magyar gazda — nem jókedvéből, de kényszerűségből — nem teheti, hogy elforduljon az előhaladásnak egy olyan eszköztől, amit más államok, a miénkhez hasonló éghajlati viszonyok közt, máris sikerrel alkalmaznak. Alig van év, hogy Alföldünkön a szárazság kárt ne okozzon; de az Alföld határain túl is nagy szükség van arra, hogy a talajban a nedvességet megóvni tudjuk.

Már a jelen gazdálkodási módjaink keretében beillesztve is a hazai földön eddig folyt ismeretes kísérletekben a dry-farming jó eredményeket nyújtott: egyes esetekben a termés több volt, jobb minőségű lett, korábban ért be, stb.

Tehát csupán egy-néhány miveletnek, csak egy szezonon át való alkalmazása is, már az első próbára több esetben szép termésteremtést, sőt tiszta jövedelmet hozott. A dry-farming miveletnek ezen direkt hatása, az *egy szezon munkája által elérhető termésteremtés* a legnagyobb jelentőségű reánk nézve.

De nem kevésbé fontos az a tapasztalás, hogy az egy szezonon megadott művelés hatása *átnyúlik a következő szezonra* is s egyik mivelet fokozza a másiknak a hatását. Két egyenlő táblát véve, melyek közül egyik tavasszal a szokásos művelést, a másik pedig többszöri porhanyítást kapott: aratáskor ez utóbbi még mindig jobb nedvességi viszonyok közt lesz, mint az előbbi; rajta a tarlóbuktatás jobban lesz végezhető, talaja a nyáron tevékenyebben marad és őszi bemunkálás alá is jobb állapotban mehet; a nedvesség a talajban állandóan megóvatván, az egyes munkák könnyebben és eredményesebben végezhetőek, mint egyébként.

Tapasztalás szerint ezek a hatások átnyúlnak egyik évről a másikra és így a *dry-farming rendszeres alkalmazása* még fokozni képes azt az eredményt, amit egyes kiszakított miveletek egy szezonban szolgáltatnak.

A dry-farming rendszeres, állandó gyakorlati válna, azonfelül, hogy terméseredményeinket

javítani fogja: *gazdálkodásunk egész menetére is módosítólag fog hatni*. A tarlók fölporhanyítása kiküszöböli a tarlók legeltetését és visszahat egész aratási eljárásunk alakulására. Az ugarolás, azon új célokhoz képest, melyeket a dry-farming fűz hozzá, módosulni fog úgy a fekete, mint a zöld ugaron. Valószínűen megváltoznak nézeteink a gyakori szántásokról és az egyes növények alá adandó szántások beosztásáról is. A Campbell-féle gyeptörés legelőváltógazdaságokban nyújt majd előnyöket.

Különösen a zöldtrágyázás és a kettős termelés kérdésének megoldását fogja előmozdítani a nyári szárazság ellensúlyozása által, ami ha hozzáveszszük a szárazságot jobban álló növényfélések és a ritkább vetésmódok alkalmazását: úgy takarmánytermesztésünkre, mint általában vetőforgóink alakulására a legkedvezőbben fog hatni, hozzávéve, hogy a műtrágyák érvényesülését is biztosabbá teszi.

A ritka vetés nyomán a szélesebb sortávolság jár és ezzel a fogatos művelés általánosabb és hatékonyabb mértékben való alkalmazása, ami az egyre súlyosabb munkáskérdéssel számotvető gazdasági átalakulásokat teszi könnyebbé.

Amikor pedig az öntözés kérdése kerül magyar földön megoldás alá, a dry-farmingnak a nedvesség megóvására és takarékos fölhasználására irányuló elvei és eljárásai fogják a megoldást megkönnyíteni.

Időbe fog kerülni, míg a dry-farming elveit, eszközeit minden oldalról kiismerjük, hazai viszonyaink között gyakorlatilag kipróbáljuk, de kétségtelen, hogy évről-évre minden gondolkodó gazda, minden egyes vidék több hasznosat fog azokban találni, ha célszerűen *átformálja azokat saját körülményeinek megfelelően*.

Komoly, nagy feladat, nagy munka ez! Ütközhet akadályokba, támadhatnak nehézségek, de az élet parancsoló kényszere elől ki nem térhetünk; gazdasági fejlődésünk javára ezt a munkát el kell végeznünk, ezt a feladatot meg kell oldanunk, fel kell kutatnunk, ki kell használnunk minden előnyt, ami számunkra e rendszerben csak rejlik és én hiszem, hogy kitartható munkánkkal eljutunk oda, hogy a dry-farming gazdasági gondolkodásunkban fokozott önállóságot, tudásban előhaladást, természetben pedig évenként milliókat fog számunkra jelenteni.

Safáry János.

Lótenyésztési állapotaink az országos népies tenyésztés szempontjából.

II.

Az állami méneseink állapotát tárgyalva, talán Kishéren kezdem, mert ott tenyésztik a legmagasabb vérű félvér méneket.

Ha valamelyik állami ménesre rá lehet ma fogni, hogy helyes irányban vezetik, az csakis a kishéri ménes lehet; ez teljesen megfelel hivatásának, nevel kitűnő luxus félvér lovakat és nevel telivéreket olyan származással, aminőre a versenyistállótulajdonosok vágyanak. Hiszen ők maguk választják és vásároltatják az importált apalovakat és éppen ez az, amire nézve az a megjegyzésem volna, hogy ehhez a választáshoz és vásárláshoz okvetlen kellene az államnak a méneskeri tiszték közül egy olyan szakembert is kiküldeni, aki a félvértenyésztés szempontjából is leadná véleményét a vásárlás előtt, mert igen sokszor az az importált angol mén a nagy versenyképesség és nagy származás mel-

lett behoz olyan lótenyésztési szempontból óriási dűdunokái is alkalmasak a tenyésztésre, különösen a mezőhegyes volt a katonaság mozgósítására, amelyek a ménes szolgáltatás menekét, amelyek gyors hátast — mindegyes lovakat neveltek, amelyeknek sok esetben nagy teherbíró gazdasági igáslovak is. Szóval ez a tenyésztés legjobban boldogult a katonaság mozgósításának legnagyobb részét felvették.

Ebben a ménesben a Nonius, a Gólya tapasztaltam, hogy igazságon, korrekt anyanyelvű lovakat neveltek, hogy nincs nehezebb tenyésztésnek, mint a Nonius és a Gólya tenyésztésének és a nagy csontra és a teni. Ez szerény nézetesen kivihetetlen.

Azért tartottam és az orsz. lótenyésztés mert az ottani lovak mas testűek voltak, szerint például jobb minőségűek, oly mértékben visszaállításához talán elegendő.

A Nonius-ménestelivér fedezmény (H nyörű kanczaanyag) ezúttal is rendkívül igen kis mértékben, vették igénybe. Boldog szintén „cséppvére” fedezményeket ebbe óvatos is volt a telivérrel egyidejűleg csontosabb Nonius egy ellensúlyozandó okozott rombolását.

Ekkor beállott Kozegyszersmind a dr. anyag végzete. Merten való bölcseségem, hogy ő a telisikere által nem hagyatni és belátta volna nemesítésből legalább törekedett volna, hogy veszteséget a legnagyobb visszaszerezze. A győkat bármikor azonnalmasszáju kanczaanyagát elvesztjük. A végzet azon kevésbé előrelátók, a telivér után nevelésnél — sajnos vadászlovak lettek a mi anyjuk masszájának biztosan minden jószorítottak a ménesből hol jó, hol rossz telivér.

Ma eljutottunk oda a Nonius-ménestelivér Van helyette egy mé hosszú, vékony cson egy a gazdáknak való kerül ki. Hogy teljes ménye, pár évvel ezelő az az egy pár még kanczát is, ami vélet adták a gazdaságnak.

A mezőhegyesi Furioso ménestelivér

SZABADALMAK

kieszközlése vagy értékesítése céljából úgy Magyarországon, mint bármely külföldi államban kérje a „SZABADALMI UJSÁG” ingyen mutatványszámát. Legrégibb iparjogi szaklap. Előfizetési ára egész évre 16 korona. Budapest, VII., Erzsébet-körút 26. szám. Értékes ipari és gazdasági szabadalmak kiaknázására érdeklődőket keresünk.

lett behoz olyan hibákat is, amelyek tenyésztési szempontból óriási kárral járnak és még a dedunokái is alkalmatlanok lesznek a továbbtenyésztésre, különösen felvértenyésztésre.

Mezőhegyes volt eddig az országos, mondjuk köztenyésztésnek kuforrása és fenntartója. Ez a ménes szolgáltatta a nagytestű és nagycsontu méneket, amelyek után — kivéve a könnyű, gyors hátast — minden célnak megfelelő nagy, erős lovakat nevelhettek a kis- és középbirtokosok, amelyeknek java megfelelt ágyas lónak, sok esetben nagy teher alá való tisztu hátszlónak gazdasági igaslónak és néha városi hátszlónak is. Szóval ez az anyag volt az egyedüli, amelynek tenyésztésével a gazdaközönség a legjobban boldogult és amelynek tenyésztéséből a katonaság mozgósítás esetén lóállományának legnagyobb részét fedezhette.

Ebben a ménesben 3 elkülönített törzset kezeltek: a Nonius, a Gidrán és a félvér törzset. Azt tapasztaltam, hogy igen könnyű nagytestű és nagycsontu, korrekt anya után jó telivér ménnel való keresztezés útján elsőrendű luxus vadászlovakat nevelni. De viszont azt is tapasztaltam, hogy nincs nehezebben elérhető feladatra a lótenyésztésnek, mint egy telivér által keresztezősekkel csontban és testben elfinomított anyagot a nagy csontúra és nagy tömegre visszatenyésztetni. Ez szerény nézetem szerint majdnem teljesen kivihetetlen.

Azért tartottam én a mezőhegyesi ménest az ország lótenyésztés megfizethetetlen kincsének, mert az ottani lovak óriási csontuak és hatalmas testűek voltak. Ezt a közkelet nézetem szerint prédául dobták az ugynevezett „telivér-mániának” oly mértékben, hogy a régi állapot visszaállításához talán 3—4 évtized sem lesz elegendő.

A Nonius-ménésben még Kozma előtt volt telivér fedezőmén (Revolvier), amelynek a gyönyörű kanczaanyag után már az első generációja is rendkívül volt, de akkor ezt a telivért igen kis mértékben, csak mintegy cseppekben vették igénybe. Boldogult Kozma nagyon helyesen szintén „cseppvékeresztésére” osztott be telivér fedezőméneket ebbe a ménesbe. De nagyon óvatos is volt a telivérítés terén, mert egy jó telivérrel egyidejűleg állandóan 4—5 erős és csontosabb Nonius müködött a ménesben, mintegy ellensúlyozandó a telivérnek a masszában okozott rombolását.

Ekkor beállott Kozma hirtelen halála és ezzel egyszersmind a drága mezőhegyesi Nonius anyag végzete. Mert Kozma intencióit és e téren való bölcsességét ismerve, tudom, állíthatom, hogy ő a telivérkeresztés momentán sikere által nem hagyta volna magát elragadtatni és belátta volna, hogy már elég volt a nemesítésből legalább egy pár évtizedre és oda-törkedett volna, hogy a ménes csont- és testvesztését a legnagyobb szakértelemmel lassan visszaszerezze. A gyönyörű félvér produktumokat bármikor azonnal előállíthatjuk, míg a nagy masszájú kanczaanyagunk megvan, de ha a masszát elveszítjük, azt örökre elveszítetjük. A végzet azonban öt elsodorván, jöttek kevésbé előrelátók, akiknek tetszett az, hogy a telivér után nevelt Noniusok a kipróbálásnál — sajnos — mint elsőrendű falkavadászlovak lettek minősítve, amit részben az anyjuk masszájának köszönhettek. Lassan, de biztosan minden jóraváló Nonius apaívat kiszorítottak a ménesből és helyettesítették azokat hol jó, hol rossz telivérrel mindmáig.

Ma eljutottunk oda, hogy az országos kincs, a Nonius-ménés már csak volt, de nincs! Van helyette egy magasvérű, ideges véralkatu, hosszú, vékony csontu félvérménés, amelyből egy a gazdáknak való apaállat már csak elvéve kerül ki. Hogy teljes legyen a tönkretétel eredménye, pár évvel ezelőtt kidobták a ménesből azt az egy pár még Noniusokra emlékeztető kanczát is, ami véletlenül megmaradt és átadták a gazdaságnak használati lónak.

A mezőhegyesi félvérménés régen mint Furioso ménés szerepelt. Ennek anyaga olyan

csontos és nagytestű volt, hogy e téren majdnem vétekedett a könnyebb Noniusokkal. (Talán az lett volna a leghelyesebb, ha telivér helyett ezekkel nemesítették volna a Nonius törzset.) Ma ebben a ménesben igazán nem lehet mást látni, mint magasvérű, könnyű vadász- és hámoslovat. Természetesen ez is a telivérvezés eredménye.

Ami a Gidrán-ménest illeti, aki a régi Gidránokat ismerte, tudja, hogy azok mind nagycsontu és nagy lovak voltak igen könnyű, kecses járással s kivétel nélkül magasan hordott farkkal. Szóval impozáns megjelenésű lovak voltak s dacára kissé puha szervezetüknek, mint luxuskocsislovak városi batárba, vagy mint gazdasági lovak elég jól megfeleltek. Ennél a ménesnél volt leginkább indokolt a nemesítés a puhaság kiküszöbölése tekintetében, de nézetem szerint inkább jó arabssal, mint angol telivérrel, mert az esetben megtartotta volna arabs jellegét és kecsességét s nem veszítette volna el a masszáját. Ma ezek a lovak az ország legidegesebb, testnélküli, könnyűcsontu magas félvérei, amelyek a gazdák tenyész céljaira szintén teljesen alkalmatlanok.

A bábolnai ménés az, amely ma már szerény nézetem szerint félig-meddig elvesztette régebbi fontosságát az ország lótenyésztés szempontjából. Évtizedek előtt még láttunk számos 15—16 markos (158—168 cm.) bábolnait, de az utolsó években ez a ménés annyira degenerálódott, hogy alig találni az egész ménesben egy-két egyedat, amely maga megfelelné a remondaméreteknek. Itt okadatoltna az alapos selejtezés. A jelenlegi parancsnok elfogult nézeteit számításán kívül hagyva, jó volna a talán 240 kanczából 100 darabot, a javát kiválasztva, továbbtenyésztetni. A többi nem az állam kezébe való anyag.

A fogarasi ménés egy idő óta nagyobb, csontosabb és jobb anyagot produkál, de mint hallom, a produkció oly csekély (évente 10—15 mén), hogy az az egy pár onnan beosztott fiatal mén az államnak igen sokba kerül. Nem lehetne-e nekünk ezt az anyagot a csontban és testsúlyban, de leginkább magasságban fejleszteni, mint pl. Ausztriában, ahonnan alig kerül ki 168 cm.-en aluli egyed ebből a lófajtából? Én azt hiszem, lehetne, de el kellene hozni Fogarásról, mert nézetem szerint a lónak és a kecskének egészen különféle táplálék kell. Lehet a fogarasi legelő nagyon alkalmas bivalytenyésztésre is, de kevésbé jó lótenyésztésre. Én, ha lehetne, minden félvér és népies tenyésztésre szánt anyagot Mezőhegyesre vinnék, ahol a természetes legelőket nagyrészt visszaállítanám. Ez a birtok felett meg régen is, ma is leginkább, sőt talán egyedül az állami tenyészlovak nevelésére. Az államnak teljesen el kellene tekinteni ezen nagy birtok direkt jövedelmezőségétől s okvetlen fel kellene hagyni az ottani mai gazdasági elveket, amelyek illenek egy elsőrendű bérlőhöz, de nem az államhoz. Az állam huzzon ott indirekt hasznót, kizárólag a tenyészállatok neveléséből. Lehet, hogy ma hoz Mezőhegyes 1—2 millió gazdasági hasznót, de állítom, hogy ha ezen hasznót a tenyészállatok gondosabb és nagyobb méretű tenyésztésére fordítja, igen sok millió közvetett haszna lesz belőle.

Szükségét látom a tájfajtenyésztés megemlítésének is. Az ez irányú tenyésztés megindulása egy nagy ambícióval rendelkező ménes-kari tisztnak kezdeményezésén alapult. Szerencsés ötlet volt és évekig jó irányban haladt Mezőhegyes környékén ez a tenyésztés, amíg tultengésbe nem esett. Most azonban természetellenesen kezd fejlődni az állami lótenyész-intézetektől különvált tájfajtenyésztés és mintegy konkurrenciát akar csinálni az állami fedeztetési állomásoknak oly helyeken, ahová nem is való s ahol nem is fog prosperálni a körülmények alkalmatlansága miatt. A tájfajtarendszert büne ott van, hogy mintegy 120 nagy Nonius mént lefogal aránylag kis területen, 10 községben, sokhelyt oly anyag számára, melynek kétharmadrésze silány, fejlesztésre nem

alkalmas és így legalább 80 nagy Nonius mént elvon az ország igen sok olyan állomásától, ahol volna ilyen ménes alá való anyag és legalább is hasonló, sőt jobb feltételek lennének, de nem kaphatnak nagy Nonius méneket, mert a tájfajtenyésztés fölemészti azokat.

Ezért voltam bátor már előzőleg megemlíteni, hogy egy ilyen igen fontos tenyésztési ágat, mint éppen a tájfajtenyésztés és az ezzel összefüggő mezőhegyesi gazdasági tenyésztés, nem szabad az országos lótenyésztési intézetek fővezérlete alul kivonni, mely egyedül van hivatva azt a tapasztaltabb ménes-kari tisztek és az országban szórványosan előforduló lótenyésztési szakemberek véleményének minden fontosabb esetben való meghallgatása mellett továbbvezetni. A mezőhegyesi ménesbirtok lótenyésztését és a tájfajtakat tehát szintén a minisztérium lótenyésztési osztályának fennhatósága alá kell rendelni, mert egy ember csak egy ember, aki a legnagyobb szakértelem és legnagyobb ügybuzgóság mellett is csinálhat az ország kincse kezelésével javíthatatlan baklövéseket s ezért nem szabad egy embernek kísértetezni.

Ha eddig elég szerénytelen voltam az ország lótenyésztése terén a kritikus szerepét játszani, következetes akarok maradni és előadom az általam kifogásolt állapot jövőbeni kiküszöbölését célzó ideámat a következőkben:

Első és fődolognak tartom, hogy az állami lótenyésztés terén egy erős választvonalat húzzunk az egyes tenyésztési irányok között. Nézetem szerint az államnak három lótenyésztési irányt kellene programjába venni és pedig: 1. A nagy urak és ménesbirtokosok tenyésztése (uri); 2. a kiscsodák és középbirtokosok tenyészete (paraszt és gazdasági); 3. a hidegvéri tenyészete.

Az elsőnek célja volna kielégíteni a nagy urak fényezésre hajló lovas-, kocsis- és vadász-szenvedélyét, továbbá szolgáltatni a luxus tisztu hátszlókat. A másodiknak célja volna az ország gazdasági lovainak előállítására, párosítva azzal a céllal, hogy ebből az anyagból kerüljön ki a közkatónának való hátszló, a tüzér- és szekerészlő, valamint a városi nagy hintósló. A harmadiknak célja kizárólag a teherhuzó, igás jószág előállítására lenne.

Ha ezen három irányt a tenyésztésben elkülönítettük, akkor még csak fél vagy talán negyed rész munkát végeztünk az országos lótenyésztés terén, mert ezen tenyésztések egyedüli célhozvezető irányítása csak úgy fog sikerülni, ha ezen tenyésztések vezetésére hivatott szak-kezegetek is az egyes tenyésztéseknek megfelelő választjuk meg és ezeket a tenyészkezőket elkülönítjük egymástól csoportokba osztva és a hivatottság szerint az egyes tenyészkezőkhöz úgy alkalmazzuk a tanácsadó egyéneket, hogy ki-ki maradjon az ő szakmájánál és ott dirigáljon.

Ugy értem eme véleményleadó szakértő testületek (országos lótenyésztési tanács) beosztását, hogy legyen pl. egy nagy — sokkal nagyobb, mint a mai — kishéri magasvérű félvértényesztési csoport (bátran lehet fejleszteni a mai mezőhegyesi félvér és Gidrán-ménésből) és ezt, valamint a telivértenyésztést vezesse a miniszteri tanácsos fönhatósága alatt a lótenyésztők azon csoportja, amelynek tagjai sportemberek, a nemes félvér tenyésztői és versenystállótulajdonosok stb. Azután legyen a másik irányban egy igazi Nonius és egy nagy masszájú félvér ménes Mezőhegyesen. Ezt az anyagot pedig vessesse — a tájfajttal és a gazdasági ménessel együtt — szintén a min. tanácsos fönhatósága mellett a ménes-kari tisztek segítségével a lótenyésztők azon csoportja, amelynek tagjai a nagy és erős, ugy a gazdaságban, mint a vásáron jól értékesíthető, kisebb gazdának való használati lónak tenyésztésére vágyanak. A hidegvéri lovak tenyészítésének vezetését szintén inkább a nagybirtokosok hatáskörébe osztanám, ők inkább szakemberek.

Ha ez az én ideám keresztülvihető volna, akkor megszűnnék a panasz minden oldalról, mert mindkét fél megtalálná a magáét és ami

a fő, azt hiszem, lötenyésztési és közvagyonosodási szempontból az állam járna a legjobban.

Volna ezeken kívül még egy kívánságom: válaszsza meg a miniszter a méneskarba átveendő tiszteket — azoknak a lötenyésztés iránti hajlama figyelembe vételével — oly módon, hogy csak azokat vegye át, akik legalább némi jelét adták már a lovakkal való részletesebb foglalkozás iránti szeretetüknek, szóval, akiknél lehet némi kilátás arra, hogy idővel szakemberek lehetnek belőlük a lötenyésztés terén. De szükséges az is, hogy az átvétel után nagy gondot fordítsanak arra, hogy ezeknél az átvett fiatalabb tiszteknél az a tapasztalt, vagy vélt kis hajlam minden módon és minden eszközzel továbbfejlesztessék.

Kovácsnay Zsigmond.

Kosutány Tamás dr.

— 40 év a vegyészeti tudomány szolgálatában. —

Az Országos Kémiai Intézet falai között teljesen esendben ünnepelték Kosutány Tamás dr. igazgatót állami szolgálatának negyvenéves évfordulója alkalmából. Az ünnepelt egyszerűséghez és példás szerénységéhez méltó volt az ünnepség családias, egyszerű formája is. A kémiai intézet tisztikara dolgozószobájában kereste fel jeles vezetőjét. A tisztikar nevében Tóth Gyula királyi tanácsos, aligazgató üdvözölte Kosutány Tamás dr.-t. Tolmácsolta az intézet tisztikarának szeretetét, tiszteletét és Kosutány dr. negyvenéves tevékenységének méltatása közben rámutatott a közpályán kifejtett munkásságának nagy értékére, negyven év alatt a magyar vegyészeti tudomány terén szerzett elévülhetetlen érdemekre. Különösen kiemelte az ünnepeltnek az Országos Kémiai Intézet nagyarányú fejlesztése körül kifejtett munkásságát.

Kosutány Tamás dr. meghatottan mondott köszönetet a megemlékezésért, az ünnepelésért, amely teljesen meglepte. Egyben felhasználta az alkalmat arra, hogy odaadó munkatársainak halás köszönetét kifejezze.

Az otthonias esendben lefolyt ünnepségről — bár utólagosan — de jóleső örömmel emlékezünk meg és kedves kötelességet teljesítünk, midőn Kosutány Tamás dr. negyvenéves tudományos működésének évfordulója alkalmával az üdvözlők között helyet kérünk. Kosutány Tamás dr.-t nem egyedül az Országos Kémiai Intézet mondhatja magáénak, mert az ő hasznos munkássága tulterjed a hivatalos helyiség falain, túl az ország határain. Kosutányt a világ összes művelt mezőgazdái ismerik és a gazdasági vegytan terén szerzett érdemeiért tisztelik. Ő valóban a még élő magyar szaktudósok azon kiváltságosai közül való, kiket a külföld előtt is büszkeséggel említünk mindenkor, mert sokszor dicsőséget szerzett a magyar mezőgazdasági tudománynak.

Kosutány Tamás dr. a „Köztelek”-nek eleitől fogva egyik legbuzgóbb munkatársa. 1902. év óta a Vegytan rovatnak vezetője és mint az OMGE. igazgató-választmányi tagja is kivette bőségesen részét a munkából, mert állandó tagja az irodalmi és tanügyi, valamint a mezőgazdasági ipari, kereskedelmi és üzemi szakosztályoknak, ugyancsak a dohánytermesztési és üzemi bizottságoknak, melyek munkáiban állandóan tevékeny részt vesz.

Kosutány Tamás dr. 1848 márczius hó 7-én született Nyírlugoson, Szabolcs megyében. Iskolaút a szatmári főgimnáziumban végezte 1867-ben. Az érettségi vizsga sikeres letétele után pályát választott. A gazdasági és tanári pályák között ingadozott, míg végül a természet szeretete győzött és 1867 októberben a keszthelyi, akkor felső gazdasági tanintézetbe lépett, melyet kiüntetéssel végzett. Ezután mint egyéves önkéntes Pesten szolgált, ezen idő alatt szabad idejében Than-t hallgatta s az egyetemi kémiai intézetben a kémia tanulmányozásával foglalkozott. 1870 őszén állami ösztöndíjjal a hallei egyetemre ment, hol kizárólag a kémiát és agrikulturkémia tanulmányozta s 1871 őszén berendelve kineveztek a magyaróvári gazdasági felső tanintézethez

segédtanárnak s megbízták a kémia és agrikulturkémia előadásával.

Hallei tartózkodása alatt írta a „Borászati vegytan alapvonalai” című pályadíjat nyert munkáját, mely 1873 tavaszán jelent meg a könyvpiacra, ez volt kedvenc tárgya, de Ováron Ulbricht R. dr. tanártársa ugyanezen tárggyal foglalkozván, hogy az összeütközést elkerülje, a magyar dohány tanulmányozásához fogott, mely munkája „Magyarország jellemzőbb dohányainak kémiai és növényéletani vizsgálata” címmel 1877-ben 1881-ben két részben jelent meg a Kir. Magyar Természettudományi Társulat kiadásában. Az OMGE. könyvkiadóvállalatának megbízásából írta meg Cserhát Sándorral „Trágyázás alpelvei” (1887), Lázár Pállal „A gazdasági szeszgyártás kézikönyve” (1891), Cselkó Istvánnal „Takarmanýozástan” (1894) című munkákat, melyek annakidején hézagot pótoltak.

Ulbricht dr. nyugalomba vonulásával a német tanfolyam Magyaróváron megszűnő, Kosutány ismét a bor és szőlő tanulmányozásához kezdhetett. Első cikke „A borélesztők hatása a bor jellegére” címmel a Természettudományi Társulat jubiláris évkönyvében jelent meg 1892-ben s így a legelső egyike volt (külföldet is beleértve), ki az élesztők, különösen a tisztán tenyésztett élesztőknek a bor képződésére gyakorolt befolyását felismerte és tanulmányozta.

A Magyar Tudományos Akadémia által 1894-ben levelezőtárggá választván, székét „Adatok a növényi fehérje képződésére” című értekezésével foglalta el s azon nagyon kevés gazdák közé tartozik, kinek működését ezen legelső tudományos testület elismerte.

1896 végén megjelent „A szőlő és a bor” növényfiziológiai és növénykémiai tanulmányok című munkája, mely szintén kimagaslik nemcsak a hazai, de a külföldi irodalom hasontárgyú termékei között.

1900-ban jelent meg az első cikke, melyet már hosszabb ideig tartó beható tudományos kutatás előzött meg, „A magyar buza és a magyar liszt sikértartalma” című értekezése a „Köztelek”-ben, melyet közel 40 hasonló tárgyú értekezés követett a „Köztelek”, Kísérletügyi Közlemények, Molnár Lapja, Természettudományi Közönlönyben és a külföldi szaklapokban, melyek lényege „A magyar buza és magyar liszt” című könyvében (1907) van összefoglalva s irójának külföldön is nagy elismerést szerzett.

1904-ben Magyaróvárról a Budapesti Országos Kémiai Intézet és Központi Kísérleti Állomás igazgatójává neveztetvén ki, egyben a kir. Józsefműegyetemen a „Mezőgazdasági kémiai technológia” tanszékére meghivatott, de ezt nem fogadván el, három éven keresztül a tanszékbetöltésig ezen tantárgyat előadni vállalkozott s a Természettudományi Társulat megbízásából „Mezőgazdasági kémiai technológia” címmel (1908) újból egy hézagpótló könyvet írt tanítványai számára.

Eközben sikerrel védelmezi a magyar búzát és magyar lisztet a gyakran alaptalan külföldi támadások ellen s cikkeit úgy a német, mint az angol és francia szaklapok szívesen fogadják s gyakran fordulnak hozzá véleményét kényesebb kérdésekben kikérendők még Amerikából is.

Azon nagy alapossággal írott s gyakran irányadó cikkeinek száma, melyek főleg az általa és Cserhát által alapított s 20 évig közösen szerkesztett Mezőgazdasági Szemlében, Köztelekben, Természettudományi Közönlönyben stb. jelentek meg s részben külföldi lapokban is közzétettek, meghaladja a 200-at.

Számos előadást tartott a Természettudományi Társulatban, a Közteleken, a Gazdakörben, a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletben; külföldet, főleg Németországot gyakran bejárta, ismételtlen megfordult Franciaország, Belgium és Dániában.

Öfelsége 1891 és 1896-ban legfelsőbb elismeréssel részesítette s 1907-ben a vaskoronarend III. o. jelvényével tüntette ki.

Társadalmi mozgalmakban is kivette részét. Választmányi tagja a Természettudományi Társulatnak, az OMGE.-nek, a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletnek, a Magyar Szakírók Egyesületének, a M. Közegészségi Egyesületnek. Előadója az Orsz. Állandó Borbizottságnak. Tagja az Országos Felülbíró-Tanácsnak, a M. Földtani Társulatnak, az Országos Gazdasági Egyesületnek, a Magyar Szőlősgazdák Egyesületének, a Magyar Gazdaszövetségnek, tiszteletbeli tagja a magyaróvári Széchenyi-Körnek, az Akadémiai Segélyező Egyletnek, Atlétikai Klubnak, Kazinczy-Körnek, Délmagyarországi Természettudományi Társulatnak. Kosutány kezdeményezésére létesült a magyaróvári segélyező egylet kebelében, melynek 30 évig elnöke volt, az oly áldásos működésű „Mensa Akadémia”. Évekig tevékeny elnöke volt a fentemlített magyaróvári egyletnek s mindig őszinte és igazságos barátja az ifjuságnak.

8 év óta igazgatója az Országos Kémiai Intézetnek, mely azóta nagy mértékben fejlődött; a vegyikísérleti állomásoknak keletkezésük óta munkás tagja. A gazdasági akadémiaik összes kémia tanárai Kosutány dr. mellől kerültek a tanszékre s a kísérleti állomások élére, kik iránt állandó barátsággal viseltetik s mint senior jó tanácsosai mindig ellátja őket, ha kétes esetekben hozzáfordulnak.

A szerény visszavonulás kis körre vontá össze a negyvenéves tudományos működés ünnepét, de mégsem kerülhet el Kosutány Tamás dr., hogy a magyar gazdatársadalom is őszinte elismeréssel csatlakozzék ünnepelőihez. Részünkről meghajolva érdemeinek, szívből üdvözljük Kosutányt pályafutásának e szép határpontján s kívánunk neki erőt s rugékonyságot a testiekben és lelkieken közhasznú tevékenységére továbbfolytatásához.

A hadügyi czélokra alkalmas teherautomobilonk beszerzése.

Lapunkban közöltük, hogy a hadügyi kormány bizonyos feltételek mellett olyan egyéneknek, akik hadügyi czélokra alkalmas teherautomobilonk szereznek be, a beszerzéshez segélyt nyújt, öt éven át pedig 1000—1000 korona évi segélyt ad. Tekintettel arra, hogy ezen ügy iránt számos gazda érdeklődik s különösen olyanok érdeklődnek, akiknek gazdasága a vasutól távolabb fekszik s akiknél emiatt teherautomobilonk beszerzése célszerű lenne, alábbiakban közöljük a részletes felvilágosításokat.

A hadügyi kormány olyan típusu kocsikat szubvencionál, melyek főleg hadi czélokra alkalmasak. Ilyen típusu teherautomobilonk még a gyakorlatban Ausztria-Magyarországon nem szerethetők be és a hadügyi kormány egy Verordnungsblatt keretében közölte az egyes automobilgyárosokkal mindama műszaki természetű előírásokat, amelyeket az ilyen szubvenczióban részesülő czégek gyártmányaival szemben a hadvezetőség támaszt. Egyidejűleg felszólította a hadügyi kormány az egyes czégeket arra, hogy 2—2 ilyen próbakocsit gyártsanak, mely kocsikkal az év őszén hosszabb próbatat fognak tenni és csak azon czégek igényelhetnek majd szubvencziót, amelyek a próbatat eredményesen fogják megtenni.

A szubvenczionált czégek ezek után teljesen szabadon gyárthatják ezeket a típusokat, de szubvencziót csakis a vevő élvez oly módon, hogy a gyárral kötött vételszerződés kíséretében szubvenczió iránt a hadügyminisztérium műszaki bizottságához kérvényt nyújt be. A kocsikat a bizottság kiküldöttje veszi át s ha meggyőződik arról, hogy a vevő a hadügyi kormány ama követelésének, mely szerint az automobil 5 éven keresztül hadi czélokra állandóan alkalmas állapotban tudja tartani, megfelelően, kiadja a szubvencziót, mely a kocsit vételénél 4000 korona és 5 éven át, kivételesen 6 éven át 1000—1000 korona, vagyis összesen 9000 korona, kivételesen 10,000 koronára rug.

Ez évben összesen 90 ilyen automobilra adnak ki szubvencziót, melyben Magyarország a kvóta arányában fog részesedni; a magyar gyárosok

Ron

Jeszenszky Pál

Előz

Már abban az időben az élőállatbehozataloknak legeltetés is meg volt engedve, sőt folyt Szerbiából is val annakidején kötött ményben foglalt ezen képpen alapja a cse

A legelőre áthajtott vizsgálása, valamint tudniillik — nem áll megfelelő közegek re leküzdhetetlen nehézségem volt kötelező re hogy a legeltetés cz tulajdonosaik köteles határidőn belül visszmészterüleg tág ter

Még nagyobb mér

lehetősége Romániára

Régi szokásjogon t minczad rendtartáson a magyar határmen illetve teletetés célj ban fekvő legelőkre kedvezmény nélkül i régi szokásjogon alap legnagyobb arányok leplezésére adott böse pészetre a legnagyobb tatott.

Már a kilenczvene nösen az 1900-as e tette szová a Temes sület a szerb állatcse s ugyanakkor a H Egyesület is felirt a Krassószörényben, megyékben rendkiv román állatcsempész Felkérték egyuttal né szágos Magyar Gazd illetékes helyen a sz csempészet megakad intézkedések életbel felhívásnak az OM tett, de viszont a kö csempészet megakad lönben is elégtelen hatálytalanok marad folyt tovább.

Különösen a Rom üzetett oly nyiltan 1905-ben már a nap ták a visszaéléseket felelő intézkedések

Az Országos Mag akkoriban is szükse színén szerezzen m mibenlétéről és böse is jutott, amelyek tüntették fel a cse mérvét, mely a rom szágba folyt.

Az ez alkalommal közöl csak egyet a maga eléggé megvil

tehát összesen körülbelül 33 ilyen kocsi hozhatnak forgalomba. A szubvencziót az egyes vevők között valószínűleg a jelentkezés sorrendje szerint fogják kiadni, minthogy azonban a gyárosok még csak most foglalkoznak a próbakocsik elkészítésével, legfeljebb csak az év végén lehet szó arról, hogy ilyen automobilonokra vonatkozólag ügyfeleinknek ajánlatot nyújthassunk be.

E típusokra vonatkozólag még megjegyzem, hogy nem egyes automobilonokra, hanem automobilonvontokra lehet csak szubvencziót kapni, amely áll egy 3 t. hasznos teherbírásu automobilból és egy 2 t. teherbírásu pótkocsiból.

Az ily szubvenczionált automobilvontat üzemből pontos naplót köteles a vevő vezetni és a hadügyi kormányzat jogában áll, hogy ellenőrző közegét bármikor kiküldje, hogy az a kocsi mindenkori állapotáról meggyőződhessen. A kocsiat 1—2 ízben 14 napi gyakorlatra hívhatják be, mely esetben azonban a vevő 40 korona bért kap és az esetleges értéksökkenést is megterítik.

Krolopp Hugó.

Elvi jelentőségű döntések.

A gazdatiszt hatásköre a tőzsdebiróság előtt.

A budapesti kir. ítélőtábla megsemmisítette a budapesti áru- és értéktőzsde választott bíróságának egyik ítéletét, mert a kötlevelet, amelyben a felek magukat a tőzsdebiróság ítéletének alávetették, a gazdatiszt irta alá s mert a gazdatiszt, aki csak a vételi ügylet megkötésére kapott megbízást, nincs jogosítva a tőzsde illetékességét kikötő kötlevelet aláírni. A kir. Kuria a tábla határozatát 1911 július 15-én V. 495 sz. a. helybenhagyta.

Ez az elvi jelentőségű határozat nem áll egyedül. A magy. kir. Kuria már 1899. évi 79. sz. a. kimondta, hogy a gazdatiszt, aki adásvételre bízott meg, a tőzsdebiróság illetékességét ki nem kötheti. Más kérdés az, vajjon mennyiben felel meg ez a felfogás a gazdatiszt törvénynek, vagyis az 1900. évi XXVII. t. cz.-nek a 2. §-ban foglalt rendelkezésével. Ezen rendelkezés szerint a gazdatiszt eltérő intézkedés hiányában feljogosítottak tekintetik azokra a cselekményekre, melyek a gazdalkodás folytatásával az ilyen gazdaságban és az ilyen alkalmaztatással rendszerint járnak. Gazdatisztok szerződésére, terményeknek nagyban vagy előre való eladására, valamint oly ügyletekre, melyek a tárgy értékénél vagy a kötelezés időtartamánál fogva vagy egyéb okból a gazdalkodás folytatásának rendes körén kívül esnek: a gazdatiszt csak külön meghatalmazás alapján jogosult.

A törvény nem emlékezik meg kifejezetten a tőzsdei ügyletek kötéséről, sem a tőzsdei bíróság illetékességének elismeréséről, azonban a rendelkezés szelleme arra enged következtetni, hogy ez a kikötés is ama kivételes intézkedések közé tartozik, amelyekre a gazdatiszt csak külön meghatalmazás alapján tekinthető jogosultnak. A törvény szellemének tehát a Kuria határozata mindenben megfelel, de ellentétben áll a gyakorlattal, mert tudjuk, hogy különösen a nagyobb uradalmakat kezelő gazdatisztok nap-nap mellett kötnék tőzsdei ügyleteket és irnak alá kötleveleket, amelyekben a tőzsdei bíróság illetékességének való alávetés foglaltatik, anélkül, hogy bárki is külön meghatalmazás felmutatását követelné tőlük.

Sz. F.

Az urbéres és a politikai község.

Ismeretes dolog a kir. Kurianak azon szigoruan jogi felfogása, amely szerint a politikai községnek az urbéres községtől, talán helyesebben szólva a volt urbéres község jogutódaitól való teljes különállását és külön jogi személyiségét élesen megkülönbözteti. A gyakorlatban ezek a határok sokszor elmosódnak és még olyan jogi instrumentumok is, mint amilyen pl. a telekkönyv, nem nagy súlyt fektetnek ennek a két jogi személyiségnek a megkülönböztetésére. A Kuria álláspontja a szigoruan vett jogi szem-

pontoknak mindenben megfelel ugyan, de gazdasági és szociális tekintetek mindig sürgősebben javallják, hogy a kétféle község mielőbb egybeolvasztassék s az urbéres fogalom mint előanakronizmus, végre-valahára megszűnjön. A községi vagyonszövészek rendezésének küszöbön álló feladatával egyidejűleg remélhetően ez a kérdés is megoldást fog nyerni, illetőleg a megoldás nem is lehetséges másként, mint azon a jogi alapon, hogy a vagyonszövészek, ha másként nem, kisajátítás után valamennyien a politikai községre szálljanak.

Legujabban a kegyuri terhek szempontjából merült föl ez a probléma a kir. Kuria előtt s az ismételt kimondotta, hogy a mai politikai község nem jogutódja az 1848 előtt létezett urbéres községnek. Ebből folyóan a politikai község még abban az esetben sem felelős a kegyuri terhekért, ha az 1848 előtt volt canonica visitációról felvett jegyzőkönyvet az urbéres község magára nézve kötelezőleg aláírta. (Curia 1911 április 25. 5905/1910. sz. a. l. p. t.) A győri kir. ítélőtábla a kérdés kapcsán a következő indokolást fűzte ítéletéhez:

A róm. kath. hitközségek templomainak, tornyainak, harangjainak, temetői falazatának, a plebánia és tanítói laknak fenntartása kegyuri teher s mint ilyen a mindenkori kegyur kötelezettségei körébe tartozik és harmadik személyre csak azon kivételes esetben róható, ha ezen kegyuri szolgáltatások, vagy azok egy részének teljesítését szerződészerűleg kifejezetten magára vállalta.

Minthogy a r-i róm. kath. hitközségnek a hg. E. család a kegyura s az egyházlátogatási jegyzőkönyvek nem bizonyítják azt, hogy alperes a peres kegyuri kötelezettségek teljesítését magára vállalta, sőt felperes nem vállalkozott annak bizonyítására sem, hogy az alperes politikai község a terhére megállapítani kért szolgáltatásokat bármikor is teljesítette volna: az elsőbíróság e keresetet helyesen utasította el. (1910 nov. 7. 2157/1910. sz. a.)

A kir. Kuria ezt az indokolást a következőkkel egészítette ki:

A másodbíróság ítéletét helybenhagyja indokai- ból és azért, mert alperes mint politikai község az 1753. évi egyházlátogatási jegyzőkönyvben megjelölt községnek, mely alatt csupán az akkori urbéres község s így az ehhez tartozó róm. kath. hívők értendők, jogutódja nem lévén, a kereseti szolgáltatások teljesítésére még akkor sem volna kötelezhető, ha az erre vonatkozó kötelezettség az egyházlátogatási jegyzőkönyv alapján az abban meghatározott kötelezettekkel szemben megállapítható volna is.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

	Oldal
Az OMGE. közleményei	2845
Az argentinai husbehozatal kérdéséhez	2846
Montenegrói kereskedelmi szerződés	2848
Államvasutaink tarifaemelés	2850
Sörárpakivitelünk Németországban	2852
Mit jelent a dry-farming a magyar gazdának?	2853
Lótenyésztési állapotaink az országos népies tenyésztés szempontjából	2854
Kosutány Tamás dr.	2856
A hadügyi czélokra alkalmas teherautomobilok beszerzése	2856
Elvi jelentőségű döntések	2857
Gazdatisztok mozgalmai	2851
Levelészekrény	2851
Vegyesek	2857
Nemzet és társadalom. — Mai mellékletünk. — A német gazdasági egyesület új elnöke. — Az erdélyi részli miniszteri kirendeltség nyári működése. — Saazi komlójelentés f. hó 6-áról. — Baromfivásár Nagybecskerekben. — A háztartási vándoriskolák szaporítása. — A Sopronvármegyei Sörárpatermesztők Szövetsége. — Újabb lótenyésztési rendelkezések	2858
Kereskedelem, tőzsde	2858
Szerkesztői hírek	2859

Nemzet és társadalom. A Magyar Társadalomtudományi Egyesület szabadiskolája az idén is folytatja az előző években kifejtett sikeres működését, hogy a társadalmi tudományok köréből vett kérdések megvitatásával a pozitív ismereteket és a helyes kritikai érzéket terjeszse. A szabadiskola e munkájában mellőz minden felekezeti, párt- és egyéb irányzatos szempontot. Törekvése kizárólag arra irányul, hogy a társadalomtudományok iránt a székesfőváros művelt közönségének minden rétegében mutakozó érdeklődést kielégítse, hogy megtörje a nagy társadalmi igazságok iránt sokhelyütt még mutakozó közönyt és tárgyilagos bírálatban részesítse a tudomány köpenyegé alatt radikális és nemzetellenes aramatok szolgálatába szegődő áltudományosságot. Az őszi előadási ciklust f. hó 3-án délután 6 órakor nyitotta meg a régi képviselőházi ülésteremben nagyszámu, előkelő hallgatóság jelenlétében Gaál Jenő dr., a Magyar Társadalomtudományi Egyesület érdemes elnöke, a szabadiskola czéljának, nemzeti és tudományos hivatásának rövid ismertetésével. Utána a megnyitó előadást Tisza István gróf tartotta meg „Nemzet és társadalom” czimen. Tisza István gróf a nemzet fogalmának meghatározásából indult ki, majd a nemzeti államok kialakulásának történelmi folyamatát fejtegette. Rámutatott ezután a nemzeti irányzat és a nemzeti eszme megerősödésével párhuzamosan fellépő ama, tudományos köntösből jelentkező törekvésekre, melyek az egész világtörténelemben nem látnak egyebet az egyes osztályoknak anyagi érdekekért s az államhatalom elnyeréséért folytatott harcánál. A történelmi materializmus elmélete kétségtelenül helyesen utal arra a tényre, hogy a gazdasági különbségek, érdekközösségek és érdekellentétek befolyással vannak az emberiség és a nemzetek fejlődésére, egyoldalúságával azonban ez az irányzat súlyos tévedésbe esett. Csak a féltudományosság állíthatja fel általános igazság gyanánt azt a hamis tételt, hogy egyes hatalmasabb osztályok érdekei mindig kizárólag érvényesülnek az egész nemzet érdekeivel szemben. A nemzetek történelmének mindig azok voltak a legdicsőbb korszakai, amidőn egyoldalú gazdasági érdekek küzdeleméből diadalmasan tudott kiemelkedni a nemzet, az állam, a köz érdeke. Az embernek anyagi és szellemi oldala van s az a tudomány, mely csak a materiális vonatkozásokat látja, éppen oly hibás, felszínes féltudomány, mint az a másik, mely a gazdasági szempontok jelentőségét teljesen letagadja. Nem tudomány az, amely a nemzet élő, létkető erejét a társadalmi erők sorából ki akarja kapcsolni s kivált nekünk magyaroknak nem szabad erre az utra tévednünk, mert csak addig fogunk e hazában szabad és boldog társadalmat alkozhatni, amíg elméletben és gyakorlatban egyaránt érvényesítjük az anyagi osztályérdekek fölé emelkedő nemzeti erőket. A társadalomtudományi szabadiskola megnyitását az OMGE-t Jeszenszky Pál ügyvezető titkár és Mutschenbacher Emil dr. titkár képviselték.

Mai mellékletünkön közöljük Jeszenszky Pál kir. tan., OMGE. ügyvezető-titkár előadói előterjesztését a román állatcsempészetről, melyet az állattenyésztési és állategészségügyi szakosztály f. évi november hó 15-én d. u. 4 órakor a Közteleken tartandó ülésén fog tárgyalni. Az ülésre meghívtak a földművelésügyi, belügyi és pénzügyi minisztériumok, valamint az összes szövetségbe lépett gazdasági egyesületek. Reméljük, hogy a tárgy nagy fontosságára való tekintettel érdekképviselőink kiküldöttei s gazdatisztaink az ülésen minél nagyobb számban részt vesznek. Vendégeket az OMGE. szívesen lát.

A német gazdasági egyesület új elnöke. A Deutsche Landwirtschafts-Gesellschaft alapszabályai értelmében évről-évre választja elnökét. Az egyesületi előjáróság az 1911. október 1-én kezdődő és 1912 szeptember 30-án végződő új időszakra János Albrecht mecklenburg-schwerini herceget és braunschweigi régenst választotta meg az egyesület elnökévé. A régensherceg a választást elfogadta.

Az erdélyrészi miniszteri kirendeltség nyári működése. Az Erdélyi Gazdasági Egyesület kolozsvári gazdasági osztályának intézőbizottsága Kolozsvárt október hó 17-én tartotta gyűlését. A folyó ügyek elintézése után Cséser Lajos dr. előadó előterjesztette az erdélyrészi min. kirendeltségnek nyári működéséről szóló jelentését: Dedrádon, Feleken, Györgyfalván 4000, 1500, 2000 korona miniszteri segélyvel hozzájárult községi bikaistállók építéséhez; 5500 korona államsegélyvel hozzáfogott, illetve elősegítette Györgyfalva, Magyarbikal, Kajántón, Kisbács községekben a közlegelők karbantartását; új legelőjavítási terveket készítettek Keszű, Szamosfalva és Válaszút községekben 1912-re, a községi vízvezetéseket elkészítették Magyarbikal, Türe, Uzdiszentpéter községekben, mintegy 26,000 korona államsegélyvel; állatbiztosító szövetkezeteket létesítettek Nagypetri, Kolozsborsa községekben és Kolozs r. t. városban; 40 kolozsvári kiscgazdával gazdasági kiránduláson voltak Nagyküküllő megyében — államsegélyvel; a magyarbikali, kalotaszegi faragó tanfolyamokat segélyezték ez évben is, úgy hogy most már 30 fiatal gazda foglalkozik ezen parasztművészettel, hogy milyen sikerrel, mutatja az, hogy az iménti szatmári kiállításon 1500 koronát jövedelmezett a tárgyak értékesítése. A szakosztály örvendetesen vette tudomásul a kirendeltség működését.

Saazi komlójelentés f. hó 6-áról. A komlóüzlet alig van újabb jelenteni való, mert a múlt héten is folytatódott az eddigi üzleti csend és a napi átlagos forgalom változatlan árak mellett, amely egy belöldi, mint külföldi számúra alig haladja meg az 50 bált. Előkelőbb volt az érdeklődés gyengébb minőségű komló iránt, amelynek ára ennek folytán némileg javult. Vidéken kisebb tételekben 420—440 koronás árak mellett 50 kg.-ként élénk kereslet mutatkozott, aminek következtében a tulajdonosok, tekintettel az egyre kevesbedő készletre, nagyon tartózkodók voltak. Idegen áruban számottevő forgalom fejlődött 360—382 koronás 50 kg.-kénti árak mellett, első minőségű árut kötés nélkül névleg 400 koronáig jegyezték. Saazi komlóárjegyzés: elsőrendű áru 445—455, jó középminőségű 435—445, középminőségű 430—435 korona 50 kg.-ként. A hét végén az irányzat nyugodt és szilárd.

A háztartási vándoriskolák szaporítása. A földmivelésügyi minisztérium leánynevelésünknek egy régen érzett és nagymértékű hiányán kíván segíteni. Az alsóbbfokú oktatásban a leányok nem nyertek eddig ugyanis olyan irányú kiképzést, mely őket a háztartás körében hozzáértő, gazdaságos munkálkodásra képesekké tenné, nem tanulják meg a kertgazdasági, állattartási, tejkezelési és általában a háztartás körébe eső tudnivalókat. A miniszter kísérletül néhány helyen a felnőtt leányok és fiatalabb asszonyok részére háztartási tanfolyamokat rendeztetett s ezek oly sikerrel jártak, hogy a tanfolyamok szaporítása végett a földmivelésügyi tárca költségvetésében hat új gazdasági tanárnői állás szervezésére kér anyagi fedezetet. A gazdasági tanárnőknek előbb tanítónői oklevelet kell szereznük, majd több éves tanfolyamon elsajátítják azokat az ismereteket, melyek a vándoriskolák vezetésére képesítik őket. Kinevezetésükkel a háztartási vándoriskolák új intézménye állandósul s vele egy régen érzett szükséglet nyer pótlást.

A Sopronvármegyei Sörárpatermesztők Szövetsége Rupprecht Olivér elnöklésével közgyűlést tartott. A közgyűlés megállapította, hogy a szövetség tagjai 5000 kat. holddal jelentkeztek a megye sörárpatermesztésének előmozdítására, majd elnökké Mesterházy Ernőt és titkárrá Éber Ernőt választották meg. A szövetség a jövő év folyamán a kiscgazdákat községenként termeszto egyesületekbe fogja szervezni és segítségképpen a földmivelésügyi kormányfővel egyetértőleg 500—600 q vetőmagot oszt ki közöttük. A termeszto egyesületek fogják előkészíteni az árpatermesztésre vitelét és értékesítését. A tél folyamán külföldi szakértők bevonásával előadásokat rendez a szövetség Sopronban a sörárpatermesztés

tés fontosabb technikai részletkérdéseiről és ezenfelül nemcsak Sopronban tart árpabonitást, hanem szervezni fogja azokat az egyes árpatermesztő községekben is.

Újabb lótenyésztési rendelkezések. A földmivelésügyi minisztérium az állami ménék vásárlására, a lódíjazásokra és a községi ménék tartására vonatkozólag körrendeletet bocsátott ki. A rendelet szerint a kisorolt állami ménék vételénél az eddig érvényben levő eljárás akként módosul, hogy az a vevő tenyésztő, ki az állam által kisorolt mén tenyésztésre tovább használni nem kívánja, a vétel alkalmával aláírt nyilatkozat kötelező átruházása mellett a mén ama állami menteleparancsnokság előzetesen kikérendő engedelmével, amelynek állományából a mén eredetileg vásárolta, egy más tenyésztőnek ugyancsak tenyésztési célra az eredeti vételárnál nem magasabb összegért eladhatja; de csak miután a ménparancsnokság erre vonatkozó ígenlő választ megkapta. Amennyiben a vevő ezt a rendelkezést megszegi, az állami kedvezéstől egyszersmindenkorra elesik. A lódíjazásokat illetőleg a népies lótenyésztés hatékony előmozdítása céljából azt kívánja a miniszter, hogy az évenként lódíjazásra adományozott teljes összeget felerészben kistenyésztő gazda tulajdonában levő olyan hároméves kancák díjazására fordítsák, melyeket a bíráló-bizottság a tenyésztésre kiválóan alkalmasoknak ítél. A díj felét a díjnyertes kancatulajdonosoknak azonnal kifizetik, míg a másik felét csak a következő évi jutalomdíjosztás napján állami vagy magánfedeztetési jeggyel beigazolt fedeztetés, vagy a már meglévő csikóval együttes bemutatás alkalmával adják ki. Minthogy a változott viszonyoknál fogva a földmivelésügyi kormányzat megfelelő minőségű és számú községi ménék beszerzése évről-évre több gondot okoz, mint-hogy továbbá a kedvezményes áron eladott községi ménekkel egyes községek meg nem engedhető üzérkedést folytatnak, a községi ménék szerződszerűleg kikötött megtartási kötelezettségét a miniszter az eddigi három év helyett négy évben állapította meg.

Lapunk 82. számával egy melléklet lett szétküldve, mely megérdemli a gazdaközönség figyelmét. Ha azt átolvassák, meggyőződhetnek t. olvasóink, hogy „Sohr magyar lópokróc szétküldési telepe, Somogysszil” egy olyan módot honosít meg a mintázás terén, melyet csak igazán azon czég tehet meg, ki áruai jószágáról teljesen meg van győződve. Az ilyen czég radikálisan védekezik a nagyhangú reklám ellen és a tisztességtelen versenytársakat mindenkorra lehetlenné teszi. Ajánljuk a téli igás lópokrócokat a vásárló gazdaközönség figyelmébe.

Ki akar kölcsönt? Aki birtokára jelzálogkölcsönt akar fölvenni, forduljon bizalommal a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézetéhez, Budapest, V., Géza-utca 2. szám (saját ház). Az intézet egyaránt ad nagy és kis jelzálogos kölcsönöket, főczélja azonban, hogy a közép- és kisbirtokosokon segítsen, ezért kölcsönöket már 300 K.-tól kezdve ad. Aki súlyos kamatot fizet tartozása után, az intézet olcsó törlesztéses kölcsönével segíthet terhén. Az előző hitelezőket az intézet a kölcsönből fizeti ki s mérsékelt díjért minden a kölcsön körüli teendőt ellát. Kölcsönök a földbirtok fele értékéig engedélyeztetnek. Ha az adós pontosan fizet, az intézet a kölcsönt föl nem mondhatja, az adós azonban tartozását akár egészben, akár részben bármikor visszafizetheti. Parcellázásoknál az intézet minden tekintetben segítkezik. Az intézet egyszerű levélre bárkinek szívesen ad felvilágosítást. Az intézetnek ügynökei nincsenek s azon ügynök, ki ez intézet megbízottjának nevezi magát, visszaélést követ el.

NYILTÉR.

E rovatban foglaltakért a szerkesztőség felelőséget nem vállal.

A kiváló bőr- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, hósvényneél, csukabetegségnél, vérkönyvél és haragos hólyagmálnál kitűnő hatás.

Tervező-és készítő: SCHULTES ÁGOST

Jeszenszky Pál és Kovácsy Béla

göndörszörű lincolni és nemesített mangalicza tenyésztete

Sátorkő-puszta, vasúti állomás Dorog, Esztergom megye.

Lincolnshireivel nemesített mangalicza malaczkokra, melyek — orbáncz ellen ojtva — december—januárban 3—4 hónapos korban lesznek elszállíthatók, darabonként 200 koronáért és két korona istállópénzért, rendeléseket elfogadunk.

E sertések kétszerte gyorsabban fejlődnek, mint a mangaliczák. Egyéves korban 120—160 kg. élősúlyuk, évente kétszer, minden alkalommal 8—12 darabot malacznak. Testük szőrözöttség, a szőr színe, edzettségük, legelő- és turóképességük, zsírtartalékosságuk teljesen egyenlő a mangaliczával, de hengeres, feül is széles törzsük jóval hosszabb, hizóképességük jóval nagyobb s 10—11 hónapos korukban tenyésztésre érettek.

Angliából most importált telivér lincolnshirei koczákkal hasban érkezett kancák és emsemalaczkokra, melyek — orbáncz ellen ojtva — már a folyó év december havában lesznek 3—4 hónapos korban szállíthatók, előjegyzéseket elfogadunk. A 3—4 hónapos telivér lincolnshirei malaczkok ára darabonként 300 korona és 2 korona istállópénz ab Dorog állomás.

Megrendelések: JESZENSZKY PÁL OMGE. ügyvezető-titkárhoz (Budapest, Köztelek) intézendők.

A megrendeléssel egyidejűleg 50 korona előleg küldendő be. A hátralékot utánvételezzük. A sertéseket tenyészvizsgálványval, kölcsönkötrecben szállítjuk.

KERESKEDELEM, TÖZSDE.

Napijelentés a gabonátözsderől.

1911 november 7.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetsége gabonaosztályának jelentése a „Köztelek” részére.)

Az üzlet lanyhább volt és elkel 15,000 q buza 10 fillérrel olcsóbb árban.

Rozsban az üzlet tartott maradt. Budapest paritásában 19'30—19'85 koronát fizettek.

Takarmányárpában az üzlet irányzata változatlan. Budapest paritásában 15'50—18'90 koronát fizettek.

Zabban az üzlet szilárd maradt. Budapest paritásában 18'80—19'40 koronát fizettek.

Tengeriben az üzlet szilárd maradt. Ujáuért Budapest paritásában 16'60 koronát fizettek.

Eladatott:

Buza, Tiszavidéki: 100 mm. 83 k. 24'20 K., 100 mm. 81 k. 24'20 K., 250 mm. 81 k. 24'30 K., 1000 mm. 80'5 k. 24'10 K. felső, 350 mm. 80'5 k. 24'30 K., 703 mm. 80'5 k. 24'20 K., 1000 mm. 80 k. 24'50 K. Budára.

Pestvidéki: 100 mm. 81 k. 24'10 K., 300 mm. 80 k. 24—K., 500 mm. 80 k. 24'20 K., 400 mm. 80 k. 24—K., 600 mm. 80 k. 24'10 K.

Fejérmegyei: 1000 mm. 81 k. 24'05 K., 200 mm. 79 k. 23'85 K., 350 mm. 78'5 k. 23'70 K.

Dunaföldvári: 1000 mm. 78'5 k. 23'50 K.

Marosi: 2000 mm. 80 k. 24'25 K.

Szerb: 4000 mm. 78 k. 23'30 K., 400 mm. 78 kg. 23'30 K.

Rozs: 200 mm. 19'80 K. kp. p., 500 mm. 19'80 K. kp. p.

Takarmányárpa: 1100 mm. 18'650 K. kp. p.

Zab: 100 mm. 19'20 K. kp., 400 mm. 19'05 K. kp., 200 mm. 19'10 K. kp.

Tengeri: 100 mm. 20—K. kp., 200 mm. 19'90 K. kocsira.

Határidőárak

(Déli zárlat.)

Buza 1912 áprilisra	23'66 K.
Buza 1912 májusra	23'46 "
Rozs 1912 áprilisra	20'74 "
Zab 1912 áprilisra	19'28 "
Tengeri 1912 májusra	17'04 "

Hideghus-vásár november hó 7-én jelentése a „Köztelek” 21 árus 1600 kg. friss lósonnát, 700 kg. Vidékről és p. Forgalom közös hus 1 kg. 180—1 kg. lonna zsirnak 1. 200—200, háj 1. 184, kocsnyahu 260—260 fillér.

Hideghus-vásár november hó 7-én jelentése a „Köztelek” 69 árus 35 db friss hus, 500 kg. 500 kg. hájat. Vidékről és p. süldőt, 3 árus Forgalom élén hus 1 kg. 168—1 kg. 180—220 fill. 1 kg. 200—260, szalonna 1 kg. 1 zsír 1 kg. 184—184, sonka 1 kg. 220.

Budapesti takarékpénztár 1911. nov. hó 7-én jelentése a „Köztelek” Felhozott a szén, 65 szekér szekér alomszár, szekér tengeriszék, búkköny, — száraz A forgalom élén Arak fillérekben I. r. 880—1000, esomagolásra 400—500, alomszár, tengeriszár zabosbúkköny 900, köles 414,000 kg.

(A Magyar Mezőgazdasági Szövetség jelentése)

Dunántuli ... Felsőmagyarországi ... Nyírségi ... Erdélyi ... Bánsági ... Pesti ...

A szeszüzletben főleg azonnali szeszárak tartott. Elkelt finomított K.-ig, adózatlanul csinyben az ár 1-Élesztőszesz adózesi vételkezdés Denaturált szesz együtt 63'—63'5 Mezőgazdasági nyersszeszben ab 2'—K.-ig, fix ár szállításra. Budapesten a k. Bécsi jegyzés: kelt el kontingens B u d a

Kontingens nyers Finomított szesz Élesztőszesz adózes Nyersszesz adózes Denaturált szesz (Az adózott szesz)

Liszt, őrléme (A Magyar Mezőgazdasági Szövetség tájának je) A fővárosi máh kilogrammonként székostul. Szám. 0 1 Ár K.: 34'40 33'6

Magyar Házépítő és Parcellázó Bank, Budapest.**Értesítés!**

Van szerencsénk igen tisztelt ügyfeleinket értesíteni, hogy irodahelyi-
ségünket **V. ker., Nádor-utca 20. szám alá helyeztük át.**

Ügykörünk: Birtokok parcellázása, vétele, eladása és közvetítése; jelzálogköcsönök kieszközlése I. és II. helyre, személyhitelek nyújtása a legelőnyösebb feltételek mellett, valamint mindenféle pénzügyi műveletek keresztülvitele a legszolidabb alapon.

Ingtalanvételek és eladások előjegyzésre elfogadtatnak.

Magyar Házépítő és Parcellázó Bank
Budapest, V. ker., Nádor-utca 20. szám.
Telefon: 166-00.

Ákác- és tölgycesemete

2-3 éves, igen szép, erős, jó gyökérzetű,
5-600.000 darab eladó. Érsekuradalmi
Erdőhivatal, Kalocsán. 1353

WOHANKA FÉLE
NYERSOLAJ MOTOROK
és LOKOMOBILOK.
• ÜZEMKÖLTSÉGEK •
NAGYSÁG
SZERINT 1½-2 fillér
ÓRÁNKÉNT és LŐERŐNKÉNT. - NINCS ROBBANÓ-
és TŰZ-VESZÉLY! - MINDEN PÉNZÜGYÖRI
ELLENŐRZÉS és ENGEDÉLY MÉLKŰL.
WOHANKA és TÁRSA BUDAPEST,
V. VÁCI-KÖRUT 76.

HONI GYÁRTMÁNY!

Telivérloárverés.

A Vas megyéhez tartozó **Baltavár**
községben 1911. évi november
hó 18-án és 20-án

**telivér mének,
telivér kanczák
és telivér csikók**

bíróági végrehajtó közbenjötté mel-
lett bírói árverésen

eladás

alá bocsáttatnak. 1362

Telivérloárverés.

A Rákospalotához tartozó **Irinyi-**
pusztán 1911. évi november
hó 9-én délután 3 órakor

3 darab versenyló,

ugymint: **Bilbach, Mutuum**
im paró és **Sonate, birói**
végrehajtó közbenjötté mellett

nijilvános árverésen eladatni fog. 1361

Eladó tenyészkocza-állomány!

50 db elsőrendű, átvészelt, 2 és 3 éves
szőke mangalicza vemhes tenyész-
kocza darabonként 200 K és 3 drb
mezőhegyesi kan darabonként 200 K
árban eladó **STEIN TESTVEREK**
csobaji gazdaságában. Ugyanitt 250
drb fiatal anyabirka és 200 drb
bárány is eladó. Posta CSOBAJ, Szabolcs
m., vasutállomás TARCZAL. 1327

Eladó birtokok!

Sáros megyében, közel nagyobb városhoz, 680 magy. hold
szántóföld, rét és legelő, tejjgazdasággal, megfelelő épü-
letekkel, urilakkal, ára: 235.000 korona.

Kolozs megyében, közel nagyobb városhoz, 630 magy. hold
gazdaság, nagyon jó épületekkel, szép kastélyllyal, ára:
340.000 korona.

Beyer Károly, Budapest, V., Báthory-u. 5.
Telefon 12-85. 220 Telefon 12-85.

Kétmillió szőlővessző

szanádi szőlőtelepemen termelt, kiváló szép, jól beérett, minden betegségtől
mentes hazai sima szőlővesszők, teljesen fajtiszták kaphatók: Olasz Rizling,
Kövídinka, Nagy Burgundi, Nemes Kadarka, Merlot és Aramon ezrenként
5 korona, Fehér Szlankamenka, Erdei és Alicante Bouchet ezrenként 7 kor.,
Piros Chasselas, Fehér Chasselas és Passatutti ezrenként 8 korona, Piros
és Fehér Kecskecsesü ezrenként 12 korona, Csabagyöngye ezrenként 40 kor.

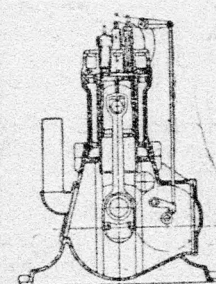
VARTUS ALAJOS Szanád, Torontál megye.
1366

Kőműves-mesterség
lati kézikönyve, vállalkozók stb.
részére írta: Németh József
3. bőv. kiadás. Ára 10 korona.
Kapható a „Patria” r.-l. könyv-
kereskedésében, Budapest, IX.,
Üllői-ut 25.

TELEFON 97-05
SERTÉSELADÁS és VÉTEL
UGY SOVÁNY MINT HIZOTT ÁLLAPOTBAN
A LEGJOBBAN ÉS LEGPONTOSABBAN ESZKÖZÖLTETNEK.
URLREZSO
SERTÉSBIZOMÁNYOSNÁL
BUDAPEST, VIII.
NÉPSZÍNHÁZ-UTCA 22.
POLGÁRI SERFOZDE
- BÉRPALOTA -

BRONS MOTOR

a DIESEL-motor legújabb
tökéletesített formája.

A jelenkor i egyszerűbb
szerkezetű, legolcsóbb és
legbiztosabb üzemi magas-
nyomású nyersolajmotorja.

Minden nagyság-
ban készül. ::

LAURIN és KLEMENT R.-T. jun. bunzlai
Brons Motorgyárának vezérképviselője
Csillag Sándor Budapest, V.,
Országház-tér 4.

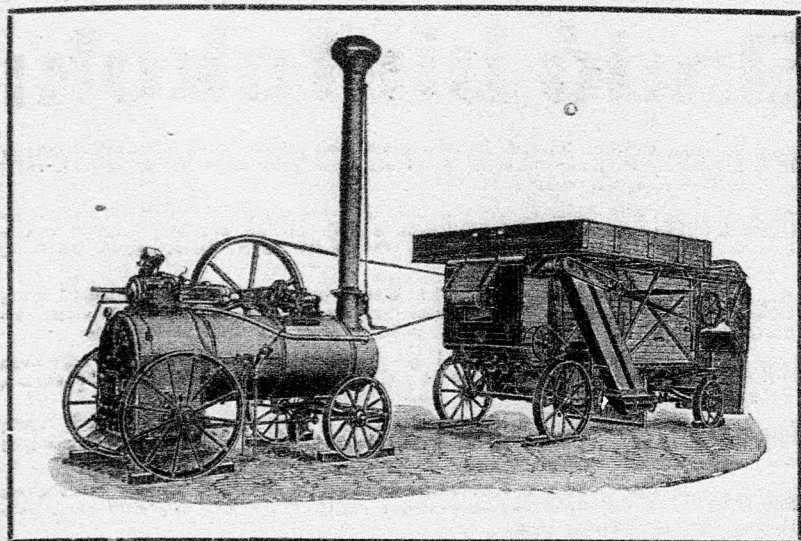
1080 (Szemben az **Andrássy-szoborral**.)

Lóheremagvakat, valamint takarmányrépa,
akáczfamagvakat, bal-
taczimot, bükkönyt, borsót veszek.

Hámozott baltaczimot legjutányosabb
árban szállítok

Hernfeld Adolf magnagykereskedő, **Wien 2/2.**

1320

A Magy. Kir. Államvasutak Gépgyárában
gyártott legújabb szerkezetű

gőzcséplőkészlet

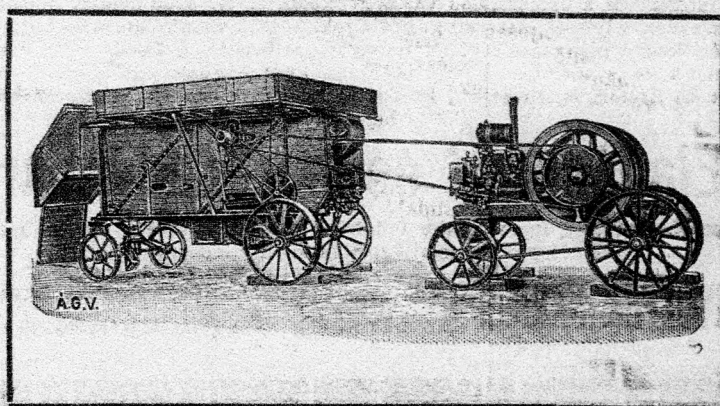
aczelkeretű golyóscsapágyas cséplőgéppel és
10 légkörnyomásra
berendezett lokomobillal.

➔ Nagy munkateljesítmény. Olcsó üzem. Tartós szerkezet. ➔

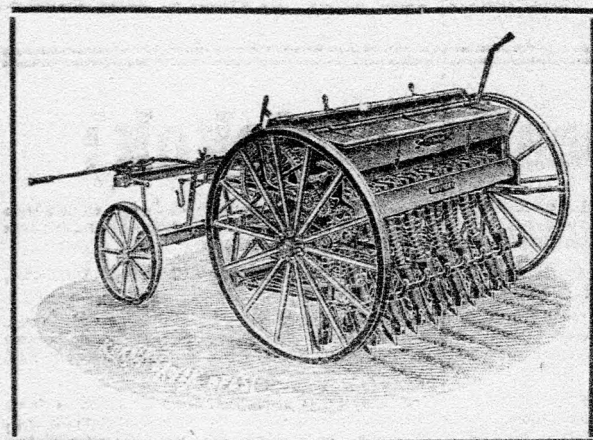
Legújabb rendszerű államgépgyári

benzinmotorok karburátorral.

Rendkívül olcsó :: szivógázlokomobilok.
üzemű államgépgyári

Utimozdonyok, gőzekék, aratógépek, fűkaszálók,
államgépgyári félstabil compound gőzgépek.

A Losonci Mezőgazdasági Gépgyár r.-t. gyártmányai:

„Losonci-Drill“ páratlan soru, „Rekord-Drill“ páros soru,

szab. „Rekord II“ kombinált

vetőgépek.

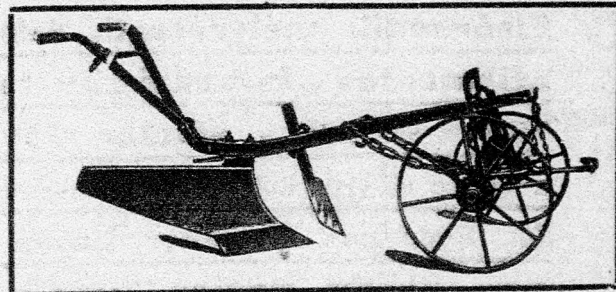
Kalmár-féle gabonatisztító rosták.

Malomberendezések.

Resicai ekék, boronák.

Laas-rendszerű répakapák stb. stb.

Részletes árjegyzékkel és árajánlatokkal szívesen szolgál:

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

Budapest, Váci-körút 32.

Birtok kerestetik

közel Miskolcához, 600—800 holdig, legprimább szántóföld és rét, csinos belsőséggel, rögtöni átvételre, készpénzfizetés mellett.

Beyer Károly Budapest, V, Báthory-u. 5.

Telefon 12-85.

220

Telefon 12-85.

Eladó saját termésünkből továbbá a kitünően bevált magántermő, első osztályú **dus-fás szőlőültvény**, fehér bort adó **gyökérszerű bor- és csemegefajtájú piros Delaware-ből sima és győztes vessző**, fajtisztaságáért való szavatolással. Arak mérsékeltek. Kívánatra árjegyzékkel szolgálunk. **Rendes és Komlós szőlővessző- és szőlőültvénytermelők.** Székelyhid, Bihar megye. 1339

Eladó és bérbeadó birtokok,

Szatmár és a szomszédos vármegyékben, 50-től 3500 holdig, beépített, részben teljesen felszerelt gazdaságok, köztük vasútállomás és kitünően értékesítő piac közelségénél fogva telegazdaságra kiválóan alkalmasak, dohány- és szőlőtermeléssel is, holdanként 250 koronától feljebb, kedvező fizetési feltételekkel, kevés pénzzel átvehető is, nagy számban bejelentve.

Eladásokra és bérbeadásokra

megbízásokat a legszolidabb feltételek mellett az ország minden részéből elfogad és felvilágosítással díjmentesen szolgál

POSZVÉK NANDOR gazd. szakirodájának birtokközvetítési osztálya. Szatmár, Kazinczy-utca 7. 828

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban Budapest, IX. ker. Üllői-út 25. (Köztelek)

Nagyobb uradalom parcellázása folytán több

100-500-1000

katasztrális holdas

középbirtok eladó.

Elsőrendű, mélyrétegű, fekete, szikmentes „bánati” talaj,

Vételhez elegendő a vételár 25%-a,

a többire előnyös kölcsön kapható. Érdeklődők forduljanak **Kerényi Lajos** uradalmi intézőhöz. **Varjas**, Temes megye.

Posta, vasúti állomás helyben. 1352

Eladó birtokok:

- Bars megye:** 1200 m. h., v. á. 12 km., tulajdonos szántó, kötött barna agyag, kastély park közepén, saját kezelésben, ára holdanként 800 korona, átvehető október elsején, esetleg azonnal.
- Bihar megye:** 800 m. h., v. á. 7 km., felkötött barna agyag, 100 h. régi szántó, 350 erdő-irtás, 10 kaszáló, 340 legelő és erdő. Házilag kezelve. 16 szobás kastély és parkban, gazd. épületek kitűnő karban, bőséges élő- és holtfelszereléssel, 180.000 K. Teher 40.000 K.
- Gömör megye:** 850 m. h., v. á. 400 h. szántó, kaszáló és szőlő, 100 h. legelő, 250 h. erdő; erdei legelő, 9 szobás modern kastély, tisztai lak., megfelelő számú gazdasági épület. Elő- és holtfelszereléssel, jutányos árban, átvehető október 1-én.
- Győr megye:** 530 m. h., v. á. helyben, 400 h. szántó, 130 h. szőlő, melynek nagy része már termő, ur. lak., sok és szolid gazd. épület, ára holdanként 800 korona, átvehető október elsején.
- Hont megye:** 600 m. h., v. á. 1 óra, 150 h. erdő, a többi szántó, rét és legelő, kötött agyag, parcellázásra és telepítésre nagyon alkalmas, ára holdanként 400 korona, átvehető október elsején.
- Hont megye:** 290 m. hold, v. á. 1/2 óra, közép kötött anyag saját kezelésben, tehénézetre és cukorrépa-termelésre nagyon alkalmas ur. lak., megfelelő gazd. épületekkel, átvehető október 1-én.
- Hont megye:** 385 m. h., v. á. 14 km., buzatermő talaj, két tagban, 300 h. szántó, 27 rét, 35 legelő, 16 erdő, 1 szőlő, 6 belsőség, 5 szobás ur. lak., 2 tisztai, gazd. épületek bőven. Ára 200.000 K., teher 60.000 K. Kívánatra kiegészíthető különféle 22 holddal, amelyből 1/3 szántó, 1/3 rét. Ára 70.000 K.
- Moson megye:** 178 m. h., két v. á. közelében, mind szántó, gazdasági épületekkel, ára 120.000 K.
- Moson megye:** 720 m. h., vasútállomás közelében, egytagban, ebből 580 szántó, 125 rét, 33 erdő, 3 belsőség. Ára 400.000 K.
- Nógrád megye:** 330 m. h., v. á. helyben, tiszta feketé kötött agyag, szántó 300 h., a többi rét és vágás alá kerülő akácok, ur. lak., gyümölcsösök, sok gazd. épület. Ára holdanként 640 korona, kívánatra kiegészíthető előnyös feltételek 600 holdas haszonbérlettel. Átvétel október elején.
- Nógrád megye:** 580 m. h., v. á. 5 km., fekete agyag, elsőrendű föld, két ur. lak., diaskert régi fákkal, elegendő gazd. épületek, ára teljes élő- és holtfelszereléssel együtt 280.000 korona.
- Nógrád megye:** 570 m. h., v. á. 18 km., 180 h. szántó és rét, 75 h. legelő, 300 h. erdő, szükséges gazdasági épületekkel. Ára 120.000 korona.
- Pest megye:** 31 m. h., v. á. 27 h. szántó, 4 h. szőlő, megfelelő lak- és gazdasági épületekkel.
- Szilágymegye:** 2900 m. h., v. á. 4 km. 2300 szántó és kaszáló, 300 rét, többi gyümölcsös, legelő és erdő. A tanyán szép ur. lak., megfelelő gazd. épületek. 12 évi előnyös bérleti szerződéssel azonnal. Előnyös bankteher. Jutányos ár. Kedvező fizetési feltételek.
- Temes megye:** 730 m. h., v. á. 10 percz, Temevárhoz közel, sárga kötött agyag, szőlőművelésre, tehénézetre, sertésenyésztésre rendkívül alkalmas kastélyszertel renaissance ur. lak. 30 helyiséggel, magasföldszint és souterrain, bőséges gazd. épületek, Kívánatra a kastély 150—200 holddal külön eladó. Kívánatra kiegészíthető 600 h. szomszédos birtokkal, esetleg 600 h. kinostárberlettel.
- Ugocsa megye:** 412 m. h., vasúti állomástól és két városától 20 percz. síkfekvésű agyagos vályogtalaj, egy tagban, házilag kezelve. 830 szántó, 80 rét 4 szobás ur. lak., elég gazd. épület. Ára élő és holt felszereléssel és készletekkel együtt 200.000 K., teher 80.000 K. Kívánatra a birtokból körülbelül 140 hold külön eladó.
- Vas megye:** 1800 m. h., Szombathelytől 2 óra, 1100 h. szántó, rét és legelő 500 h., a többi erdő, felkötött és homokos agyag, 9 szobás emeletes ur. lak. szép parkban, gazd. épületek bőven, parcellázásra, telepítésre alkalmas, ára holdanként 550 korona. Teher 630.000 korona.
- Veszprém megye:** 1200 m. h., kb. fele szántó, többi rét, legelő és vágható erdő. Ur. lak., elegendő gazd. épület. Ára 500.000 K. Teher 260.000 K.

Bérbeadó birtokok:

- Fejér megye:** 440 m. h., v. á. 8 km., 420 szántó, 15 rét, 3 kert, 2 belsőség, sajátkezelés alatt, 6 szobás lakás, gazd. épületek nagyrészt. Holt és élő áll. ár és készletek készpénzben megváltandók. Bérlet kezdete 1911. október 1. 9 évre.
- Hajdu megye:** 2800 m. h., v. á. 9 km., 2500 h. szántó, elsőrendű fekete termőföld, házilag kezelve, október 1-től 12 évre.
- Nógrád megye:** 750 m. h., v. á. 3 km., 500 h. szántó és rét, 250 h. erdei legelő, felkötött agyag, állattenyésztésre, juhászatra és sertésenyésztésre kiválóan alkalmas, 720 hl. szeszkontingens, megfelelő lak és gazd. épületek, október 1-től 12 évre.
- Nógrád megye:** 2000 m. h., v. á. 1/2 óra, kötött agyag, mind szántó, kitűnő erdőben október 1-től 12 évre kiadó, kívánatra terméssel és gazd. épületekkel, október 1-től azonnal is átvehető.
- Nógrád megye:** 450 m. h., v. á. 7 km. köntön, 225 h. szántó, 30 h. rét, a többi erdő legelő. Elő- és holtfelszereléssel, vétéssel, azonnal átadó 12 évre.
- Szolnok-Doboka megye:** 700 m. h., v. á. és megyeszékhely közelében, 380 h. szántó, és kaszáló, 140 h. legelő, 240 h. erdő, házilag kezelve, megfelelő lak- és gazdasági épületekkel, október 1-től, esetleg azonnal kiadó.

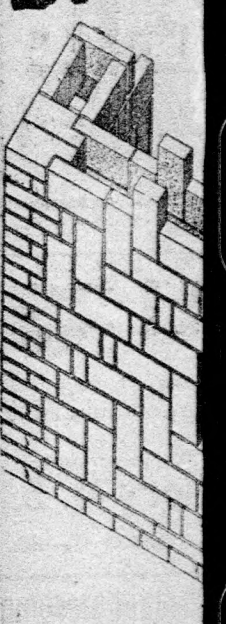
Ezen eladásokra és bérletekre vonatkozó ügyek közvetlen lebonyolításával az

OMGE. üzemi szakosztálya (Budapest, IX. ker., Köztelek-utca 8.)

van megbizva, ahová az érdeklődők megkeresése az üzemi osztályra czimezve intézendők.

Ugyanott számos birtokot vásárolni és bérelni óhajtó komoly gazda reflektáns van előjegyezve és kérjük az érdekelteket, hogy megfelelő ajánlatukat, lehetőleg részletezve, ugyancsak az OMGE. üzemi osztályával közöljék, amely előnyös törlesztéses jelzálogkölcsönökre és biztosításokra vonatkozó megbízásokat is elfogad.

N

Katona-féle szalag-üreges Ezen

A LEGJO

V

kaphatók a M

LIPTAY

Ákác 1 év
" 1 év
" 1 év
" 1 év
" 1 év
" 1 év
Jegenyeny

Nyír
Eger
Juhar
Kőrös
Maclura
aurentiaca
Thuja pir
Jegenyefeny
Erdel feny
Tamariska
Salix viminalis
Ákác sorf

Ákácból
litva és felszám
Szállítás
értendő.
Ha külön
nyiregyházi iro

R
f
te

töb
n
a

Nagyon jelentékeny megtakarítással jár, ha könnyű építkezéseknél!

a Katona-féle szab. üreges és egyszerű téglafalakat alkalmazzuk.

A „Katona”-falak közönséges falazótevélyéből és mészhabarcsból készülnek és mindenütt bármely kőműves által előállíthatók.

Ezen üreges falak fűthető földszintes és emeletes építményeknél úgy célszerűség, mint költségmegtakarítás szempontjából kiválóan alkalmasnak bizonyultak.

Ezen egyszerű falak a favázás falakat nemcsak pótolják, de azoknál szilárdabbak, tartósabbak, szebbek és a mellett sokkal **olcsóbbak.**

Prospektussal és felvillágosítással szolgál: Specziális Építkezések Részvénytársasága
 Budapest, VII. ker., Stefánia-ut 19. szám. 1260
 Telefon 66-27.

Katona-féle szabadalmazott üreges fal. **Katona-féle szabadalmazott üreges fal.**

Ezen falak utánzóit szabadalmombi orrlást követnek el.

A LEGJOBB ÉS LEGKÖNYVEBB SZAB. U VASGERENDE YÜ

VASEKÉK

kaphatók a **MAGYAR EKEGYÁR**-nál, Szombathely. 1085 Kérjen árjegyzéket!

LIPTAY JENŐ nyiregyháza—nyirpazonyi (Szabolcs vármegye) faiskolájának árjegyzéke.

Ákác 1 éves	30-40 cm. magas	1000-re	5-50 K.	2 éves	60-80 cm. magas	1000-re	8-50 K.
" 1 éves	40-60 cm. magas	1000-re	6-50 K.	2 éves	80-100 cm. magas	1000-re	9-50 K.
" 1 éves	60-80 cm. magas	1000-re	7-50 K.	2 éves	100-120 cm. magas	1000-re	10-50 K.
" 1 éves	80-100 cm. magas	1000-re	8-50 K.	2 éves	120-150 cm. magas	1000-re	12.- K.
" 1 éves	100-120 cm. magas	1000-re	9-50 K.	2 éves	150-200 cm. magas	1000-re	14.- K.
" 1 éves	120-140 cm. magas	1000-re	10-50 K.	2 éves	200-240 cm. magas	1000-re	16.- K.
Jegenyenyar	2 éves	150-200 cm. magas	darabja 0-40 K.	100-a	30.- K.	1000-re	250.- K.
"	3 éves	200-250 cm. magas	darabja 0-50 K.	100-a	35.- K.	1000-re	300.- K.
"	3 éves	300-400 cm. magas	darabja 0-60 K.	100-a	40.- K.	1000-re	350.- K.
Nyír	3-5 éves	200-300 cm. magas	darabja 0-70 K.	100-a	60.- K.		
Eger	3-5 éves	200-300 cm. magas	darabja 0-65 K.	100-a	40.- K.		
Juhar	3-5 éves	200-300 cm. magas	darabja 0-65 K.	100-a	35.- K.		
Kőris	3-5 éves	100-120 cm. magas	darabja 0-20 K.	100-a	15.- K.		
Maclura aureantiaca	2-3 éves	50-70 cm. magas		100-a	1-60 K.		
Thuja pir	5-6 éves	60-80 cm. magas	darabja 2.- K.				
Jegenyefenyő	5-6 éves	60-80 cm. magas	darabja 1-50 K.				
Erdei fenyő	5-6 éves	60-80 cm. magas	darabja 1-50 K.				
Tamariska dugvány	30 cm. hosszú	100-a	1 K.	1000-re	8 K.		
Sallix viminalis (kosárfűz)	dugvány	1000-re	4 K.				
Ákác sorfának	8 éves, sorfának darabja	80 fillér, 100-a	70 K.				

Ákácból, ha már a megrendelt nagyság elfogyott, ugy hozzá legközelebb álló nagyság lesz szállítva és felszámítva.
 Szállítás ugy őszszel, mint tavasszal történik. — Árak összekötve Nyiregyháza vasutállomásra értendők.
 Ha különös csomagolás kívántatik, ez önköltségárban lesz felszámítva. — Megrendelések akár a nyiregyházi irodához, akár pedig a faiskolakezelőséghez Nyirpazonyba intézhetők. 1364

Reinders Testvérek

földbirtokosok, a hollandiai tenyészet és tejelőmarha szállítói

BETTEWNARFEN B. ESENS-OSTFRIESLAND

több oldali kérelemre, megbízások átvételére

november 16-án és 17-én

a „Hungaria” szállodában fognak tartózkodni.

Elvállaljuk

gazdasági vasutak

teljes **Kiépítését** és hozzátartozó anyagok **szállítását**

Állandó nagy raktár új és használt iparvasuti anyagokban ::

Vétel, eladás, bérbeadás!

KISVASUTI FORGALMI R.-T.
 BUDAPEST,
 V., Kálmán-utca 24. sz.
 Telefon 132-83.

VI ÉVFOLYAM.] Budapesti [VI ÉVFOLYAM

Marha- és Sertéskereskedelmi Közlöny

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Budapest, IX., Mester-utca 5. sz.
 Nélkülözhetetlen minden földbirtokosnak, ki állathizlással és állattenyésztéssel foglalkozik.

Az egyedüli szakközlöny, melyben az állatértékesítés statisztikai adatai olvashatók.

Előfizetési ára egész évre 10 kor.

Birtokeladás!

Bpest-bécsi fővonalon, Budapesttől 2 órányira 700 m. hold a 800 K. Állomás mellett.
Hont megyében 1600 m. hold felszereléssel együtt 700.000 K. 600 m. hold felszereléssel 150.000 K.
Biharban: 900 m. hold luxusbirtok, gyönyörű parkkal és kastéllyal, felszereléssel és főúri bútorzattal 250.000 K.
Szilágyosnyúló mellett 3000 magyar hold bérben, kevés pénzzel megvehető, 1.500.000 K.
Dunántul: 2500 m. hold prima birtok kitűnően felszerelve, Állomás mellett.
Alföldön: 1300 m. hold, a 700 K, legprimább talaj, kitűnően felszerelt mintabirtok.
Fest megyében: 1000 és 1200 m. hold részben fekete föld, részben kőzett homok. Előbbi olcsón bérletre is, 278 és 150 m. hold sük, fekete homokbirtok szép urilakkal.
Zalában: Balaton mellett 150 m. hold, szép urilakkal, Egerszezenél 200 m. hold.
Ugocsában: 600 m. hold. **Temesvár** mellett bérben, 250 magyar hold.
 Komoly ajánlatokat kérünk. Birtokok vételre, eladásra, bérletre előjegyzetnek. **Parcellázásra** alkalmas birtokokat keresünk.

Magyar Házépítő és Parcellázó Bank
FORGALMI OSZTÁLYA
 Budapest, V., Nádor-u. 20. sz. Telefon: 163-00.

Minden szőlősgazda olvassa

el a most megjelent nagyfontosságú és közérdeklődésre méltó könyvet „**A szőlő trágyázása**”-ról. Írta: **Grabner Zsolt** Enni, az orsz. növénynevelési intézet igazgatója 16 képpel és számos táblázattal. Ára 2 korona, mely összegnek előzetes beklődése mellett bérmentve küldi a „Patria” r. t. gazdas. szakkönyvtárcsésége, Budapest, IX., Üllői-ut 26. sz.

Gulyamarháti Átteleltetésre el-... szerint a hadirozsolási bér-... Czim: Macsótyai... 9433

Jövő évi... 250-300... 9481

A rászerezési... 9509

Nyári... 9503

Eladás

Alkalmi zongoravétel... 1138

Vadászpuskák... 819

Mesterségesen... 8220

Gyümölcsfaikat... 9220

Birtokok... 9393

Diszbokrok... 9067

Bérlet... 9355

Fehér laposmagyu csillag-... 9419

Azonnal... 704

Oriási... 9068

Bérletfoglalás... 9352

Eladó... 8377

Préselt... 9429

Eladó birtok... 9352

Szalonna... 9474

Eladó... 9476

Szalonnáról... 9475

Eladó szőbössz... 9477

Präsident Krüger... 9478

Baromfikolera... 9479

Ne szenvedjen... 9480

Vadászoknak!... 9067

Bérlet... 9355

Szénát, szalmát,

Luczernát, lóherét és zabos búkkönyt... Schreier Béla... Budapest, Népszínház-utca 33.

Gyors, pontos, olcsó földmérés... 18 államban.

Stádel-Torkos földmérés-taliga... 8377

Ahol kalapjaink nem kaphatók

kérje ingyen és bérmentve legújabb nagy képes árlapunkat.

Pichler József és Fiai... 9477

ZISKA JÓZSEF... 650

ALSÓLEMER... 1303

Szilárd Gyula... 1303

Mezőgazdaságtan. I. 1303

Mezőgazdaságtan. II. 1303

Szőlő és pincze. 1303

Szőlőművelés és borgazdaság. 1303

A pinczegazdaság... 1303

Méhészeti. 1303

Préselt buzaszalmát és zabszalmát

szállít elsörendű minőségben és legolcsóbban... Ehrenreich Béla... (Bácska).

Szalmasajtoló... 7287

A legkiválóbb fajta nemesített gyümölcsfák... 1181

kaphatók

Hoffmann Ignác... 1181

Szeged... 1181

Arjegyzék ingyen és bérmentve.

Egér-labdaesok... 1303

a mezei egerek tömeges kiirtására... 1303

PALFY GYULA... 1303

ALSÓLEMER... 1303

Szilárd Gyula... 1303

Mezőgazdaságtan. I. 1303

Mezőgazdaságtan. II. 1303

Szőlő és pincze. 1303

Szőlőművelés és borgazdaság. 1303

A pinczegazdaság... 1303

Méhészeti. 1303

Legegyszerűbb és leg-... 9391

Naptárak... 9391

1912. évre.

Köztelek Zsebnaptár... 9391

Legegyszerűbb és leg-... 9391

Naptárak... 9391

1912. évre.

Köztelek Zsebnaptár... 9391

Vétel

Napi 1500 liter tejet... 9482

Teavaj... 9482

Veszek... 9101

A „Hangya”... 1323

Mezőgazdaságtan. I. 1303

Mezőgazdaságtan. II. 1303

Szőlő és pincze. 1303

Szőlőművelés és borgazdaság. 1303

A pinczegazdaság... 1303

Méhészeti. 1303

Legmagasabb napi-... 760

HOPPE ANTAL... 760

szénát és szalmát

minden mennyiségben;... 760

Hagyma, makói fajtából és fehér káposzta

jó kemény áru, azonnali és... 9078

Bérlet

Bérbeadó birtok... 1052

Szénát, szalmát

és mindennemű vetett takarmányt... 760

Grünfeld Simon... 9398

Megvételre keresve... 760

legmagasabb napi-... 760

HOPPE ANTAL... 760

szénát és szalmát

minden mennyiségben;... 760

Hagyma, makói fajtából és fehér káposzta

jó kemény áru, azonnali és... 9078

Bérlet

Bérbeadó birtok... 1052

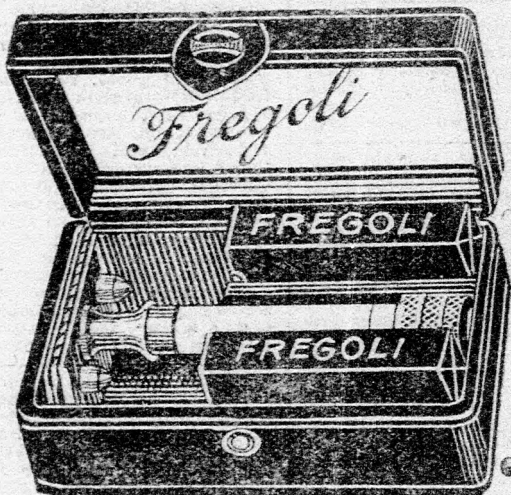
GŐZMIVELÉS.

Nagyobb területek **szántását** eredeti **Fowler-féle gőzekével**, épügy **mélyrigolozást** szőlőtelepítésekhez elvállal **WOLFF ERNŐ** gőzszántási vállalkozó Budapest-Kelenföld.

14 tényl. lőerejű **nyersolajmotor**, elsőrangú gyártmány, olcsó, biztos üzem, teljes jótállással, üzemben átadva **5500 koronaért eladó.**

Erdéklődés: Schönfeld Gábor Budapest, VI., Podmaniczky-u. 59. 1281

Nélkülözhetetlen minden gazdának! Mindenki saját magának borbély.

"FREGOLI"

a legtekéte- sebb biztonsági **önborotváló-készülék**, megvágás kizárva. Évekre való kicserélhető rezervpengékkel, elegáns börtokban, teljesen felszerelve, a lapra való hivatkozással 8 koronaért szállít (postadíj 65 fillér)

SOHR PÁL acélszárú különleges- ségek gyári raktára **SOMOGYSZILL 115.**

Ne mulassza el senki ezen kiváló készüléket, melyet külföldi cégek 15-20 koronaért szállítanak, beszerezni.

Rendelések a beérkezés napján a legpontosabban eszközöltekn.

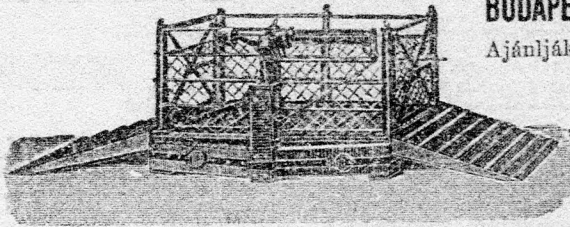
SCHEMBER C. és FIAI

csász. és királyi udvari **HIDMÉRLEG- ÉS GÉPGYÁR**

BUDAPEST, VI., VÁCZI-KÖRUT 59.

Ajánlják legjobb szerkezeti **tízdes- és tolosuly-marha- és szekér-hidmérlegeiket. Önműködő mérleg-szerkezetek.**

Kívánatra különleges ajánlat- tal szolgálunk.

Birtokvételek, Birtokeladások, Bérletek

legelőnyösebben és legmegbízhatóbban **Röjtöki BAUER ANTAL** földbirtokközvetítő irodája által

Budapest, VIII., Baross-utca 4. eszközöltekn. TELEFON 166-66.

GŐZEKE-BÉRSZÁNTÁS!

Nagyobb területek **szántását**, mély- **rigolirozását** szőlő- és gyümölcsöstelepi- **téshez**, valamint **gyóptörést** elvállal!

IZERY-IZSÁK GYULA gőzszántási vállalata **BUDAPEST, IX., RADAY-U. 60., III. 3.**

A szántás eredeti **FOWLER-féle géppel** történik.

Gőzeke acetylen-lámpák

éjjeli szántásoknál **gőzekékre** különösen alkalmasak, mert nappali fényt adnak.

Automobil-lámpák, kézi-, kocsi-, kocsirud-, pózna-, asztali-, udvari-, kerti-, istálló- **acetylen-lámpák.**

BÁRDI JÓZSEF R.-T.

Budapest, VI., Liszt Ferenc-tér 15.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve!

Sürgőnycím: Pneumatik. Telefon 16-28.

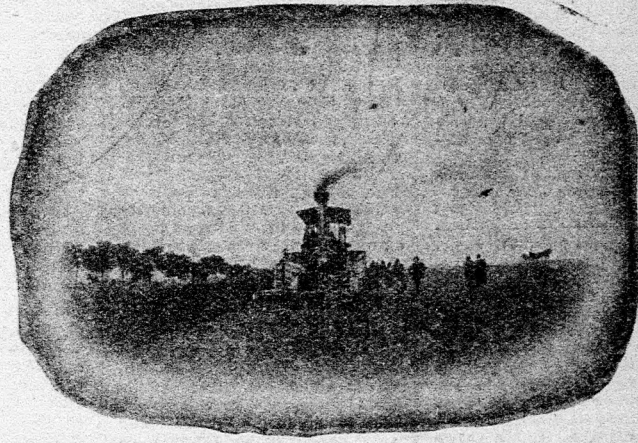
A MacLAREN,

mely a mezőhegyesi nemzetközi ekeversenyen **első díjat nyert** **legideálisabb magajáró gőzeke.**

Egyszerű kezelés, elsőrendű anyag, szolid munka. Az eddigi tapasztalatok szerint napi teljesítőképessége 18-35 hold, szénfogyasztása 50-70 kg., üzemköltsége 5-7.50 kor. holdanként.

Vezérképviselőt:

Fleischl Samu czégnél, **Budapest, V. ker., Szabadság-tér 16. szám.** Nagyszámu vevők névsora az ország minden vidékéről megtudható fenti vezérképviselőttől, ki **árajánlattal, felvilágosítással** szívesen szolgál.

K

AZ OR

Az Országos Ma

Nem ta
Egész évre 24 kor

AZ ÖMG

Ülésna

1911 november

az „Országos
igazgató

1911. évi novem
10 órakor a Kö
(Budapest, IX.,
tartandó rendes
(Tárgysorozat
mában.)

az „Országos
igazgató-vála
„Gazdasági Egy
végre

1911. évi novemb
órákor a Köztelek
Köztelek-utca

III

(Tárgysorozat
mában.)

Eg

(Gazdasági sze
inség-tarifák?
Gazdanapok a Köz

Az eddigi ked
kiváló jó hatáss
talan. A rendes

Haz

a Magyar
Budape